

METODISKAIS MATERIĀLS CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS JAUTĀJUMU APGIVEI PAMATIZGLĪTĪBĀ

Dace Lāma, Valda Kjaspere

METODISKAIS MATERIĀLS CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS JAUTĀJUMU APGUBEI PAMATIZGLĪTĪBĀ

Materiāla autori: Valda Kjaspere, Dace Lāma
Materiāla recenzenti: Jānis Aizpors, Sandra Falka, Agrita Miesniece
Atbildīgā par izdevumu Kristīne Ilgaža
Redaktore Ilze Zeltkalne
Tehniskais redaktors Viktors Perfiljevs
Tulkojumu krievu valodā sagatavojusi Gaļina Glazunova

Materiāla sagatavošanu atbalstījusi Ceļu satiksmes drošības padome.

Materiāla sagatavošanu un izdošanu atbalstījusi biedrība "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs".

Materiāla izdošana finansēta no apdrošināšanas līdzekļiem, ko saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu apdrošinātāji ceļu satiksmes negadījumu novēršanas pasākumu veikšanai ieskaita biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" kontā. Izglītības satura un eksaminācijas centrs (ISEC) izsaka pateicību valsts a/s "Latvijas dzelzceļš" par atbalstu foto materiālu sagatavošanā un Ceļu satiksmes drošības direkcijai par sniegto daudzpusīgo informāciju.

Autortiesības uz šo darbu pieder ISEC.

Materiālu drīkst izmantot bez ISEC atļaujas nekomerciāliem nolūkiem saskaņā ar Latvijas Republikas Autortiesību likumu, norādot atsauces, ja tas nav pretrunā ar autordarba normālas izmantošanas noteikumiem un nepamatoti neierobežo ISEC likumīgās intereses.

Izglītības satura un eksaminācijas centra sagatavotais izdevums ļauj skolēniem pārbaudīt savas zināšanas par ceļu satiksmes noteikumiem, veicot uzdevumus un analizējot attēlotās situācijas. Tā ir iespēja noteikt, vai skolā apgūtais un paša novērotais labi palicis atmiņā un pareizi izprasts, ņemot vērā ceļu satiksmes drošības pamatprincipus.

Izglītības satura un eksaminācijas centrs ir ieinteresēts, lai skolēni mācībās apgūtu dzīvesprasmes, kas noder ikdienas situācijās. Ceļu satiksmes noteikumu zināšana un ievērošana noteikti padara drošāku skolēnu atrašanos ārpus mājām. Ceļu satiksmes noteikumi īpaši ir akcentēti mācību priekšmeta "Sociālās zinības" saturā.

Mēs arī iepriekš esam izdevuši un izplatījuši vairākus materiālus par drošības tematiku. Ir izveidota darba grupa, kā arī konsultatīvā padome un ekspertu komisija ceļu satiksmes drošības jautājumu risināšanai izglītībā. Izglītības satura un eksaminācijas centrs ir organizējis arī vairākus diagnosticējošos darbus par ceļu satiksmes drošības jautājumiem, novērtējot skolēnu zināšanas un izzinot, kurus tematus nepieciešams mācīt pastiprināti.

Ceru, ka šis izdevums būs vērtīgs metodiskais līdzeklis skolotājiem, kā arī saistošs materiāls skolēniem, lai pārbaudītu un uzlabotu zināšanas.

Agrita Groza,
Izglītības satura un eksaminācijas centra vadītāja

Izglītības satura un eksaminācijas centrs ar Ceļu satiksmes drošības padomes un Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja atbalstu ir sagatavojis metodisku materiālu ceļu satiksmes drošības jautājumu apguvei pamatizglītībā.

Drošības jautājumu apguves pamatskolā mērķis ir sekmēt skolēnu zināšanas par ceļu satiksmes drošības noteikumiem, veicinot atbildīgu rīcību savas un citu veselības un dzīvības saglabāšanai.

Metodiskais materiāls ir veidots atbilstoši ceļu satiksmes drošības jautājumu apguves pamatprasībām, kas ir noteiktas Ministru kabineta 2008. gada 19. decembra noteikumos Nr. 1027 "Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmeta standartiem".

Metodisko materiālu var izmantot mācību priekšmeta "Sociālās zinības" apgūvē, kā arī klases audzinātāju un citu mācību stundu laikā.

Viens no mācību priekšmeta "Sociālās zinības" uzdevumiem ir veidot un sekmēt skolēnu izpratni un attieksmi pret satiksmes drošību un citu drošības noteikumu ievērošanu. Lai būtu iespējams sasniegt minēto uzdevumu, mācību priekšmeta standartā ir noteikts, ka skolēns:

- beidzot 3. klasi – zina, kā saglabāt savu un citu cilvēku drošību mājās, uz ielas, skolā, kā arī zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus, kas nodrošina gājēju un pasažieru drošību;
- beidzot 6. klasi zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus (arī par velosipēdistu drošību) un citus drošības noteikumus;
- beidzot 9. klasi – zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus (arī par velosipēdistu un motorizēto transportlīdzekļu vadītāju drošību) un citus drošības noteikumus; analizē dažādas ar ceļu satiksmes un citiem drošības noteikumiem saistītas situācijas.

Metodiskais materiāls nodrošina mācību priekšmeta "Sociālās zinības" standartā noteikto pamatprasību apguvi.

Metodiskais materiāls veidots pēc vienotas uzbūves. Katras klases saturs ir izstrādāts pēc šādas struktūras:

- ieteicamās apgūstamās tēmas;
- ieteicamais stundu skaits katras konkrētās tēmas apguvei;
- mācību mērķis un uzdevumi;
- jēdzieni, to skaidrojums un galvenā informācija par tēmu;
- uzdevumu piemēri skolēniem tēmas apguvei.

Informācijas un jēdzienu skaidrojumā izmantotas galvenās temata apguvei nepieciešamās ceļu satiksmes noteikumu prasības, kas ir noteiktas Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumos Nr. 571 "Ceļu satiksmes noteikumi". Tā pielikumos pedagogi var atrast arī luksoforu, dažādu ceļa zīmju, ceļa apzīmējumu aprakstus un vizuālos attēlus, kas izmantojami metodiskajā materiālā iekļauto tēmu apguvei. Minēto dokumentu var atrast Izglītības satura un eksaminācijas centra, Ceļu satiksmes drošības direkcijas un citos interneta resursos.

Lai pedagogi varētu ērtāk izmantot minēto materiālu, piemēram, kopēt tā uzdevumus skolēniem, materiāls elektroniskā formātā ir pieejams internetā Izglītības satura un eksaminācijas centra mājaslapā (www.isec.gov.lv).

SATURS

1. klase	6
Metodiskie ieteikumi skolotājam	6
Uzdevumu piemēri skolēniem	11
Примеры заданий для школьников	23
2. klase	35
Metodiskie ieteikumi skolotājam	35
Uzdevumu piemēri skolēniem	40
Примеры заданий для школьников	56
3. klase	72
Metodiskie ieteikumi skolotājam	72
Uzdevumu piemēri skolēniem	76
Примеры заданий для школьников	92
4. klase	108
Metodiskie ieteikumi skolotājam	108
Uzdevumu piemēri skolēniem	113
Примеры заданий для школьников	131
5. klase	150
Metodiskie ieteikumi skolotājam	150
Uzdevumu piemēri skolēniem	154
Примеры заданий для школьников	175
6. klase	196
Metodiskie ieteikumi skolotājam	196
Uzdevumu piemēri skolēniem	201
Примеры заданий для школьников	223
7. klase	245
Metodiskie ieteikumi skolotājam	245
Uzdevumu piemēri skolēniem	251
Примеры заданий для школьников	276
8. klase	301
Metodiskie ieteikumi skolotājam	301
Uzdevumu piemēri skolēniem	305
Примеры заданий для школьников	327
9. klase	348
Metodiskie ieteikumi skolotājam	348
Uzdevumu piemēri skolēniem	354
Примеры заданий для школьников	375
Pārbaudes darba piemērs	396

6. klase

VELOSIPĒDU VADĪTĀJU UN TRANSPORTLĪDZEKĻU VADĪTĀJU PIENĀKUMI ĪPAŠOS GADĪJUMOS

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Apgūt zināšanas par velosipēdu vadītāju un transportlīdzekļu vadītāju pienākumiem īpašos gadījumos.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar velosipēdu vadītāju pienākumiem.
2. Iepazīstināt ar transportlīdzekļu vadītāju pienākumiem īpašos gadījumos.
3. Iepazīstināt ar operatīvajiem transportlīdzekļiem.

Jēdziens

Operatīvais transportlīdzeklis.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Pamatinformācija par tematu atrodama 5. klases mācību stundas "Velosipēdu vadītāju pienākumi" informācijas un jēdzienu skaidrojumā.

Ja tuvojas operatīvais transportlīdzeklis ar iedegtu mirgojošu zilu bākuguni un ieslēgtu speciālu skaņas signālu, citiem ceļu satiksmes dalībniekiem jādod tam ceļš. Ja tuvojas operatīvais transportlīdzeklis ar iedegtu mirgojošu zilu un sarkanu bākuguni un ieslēgtu speciālu skaņas signālu, citiem tajā pašā virzienā braucošo transportlīdzekļu vadītājiem un pretim braucošo transportlīdzekļu vadītājiem (ja nav konstruktīvi izveidota ceļa elementa, kas atdala brauktuvi, piemēram, barjeras, sadalošās joslas) jādod tam ceļš, apturot transportlīdzekli pie ietves vai uz nomales, ja tā aizņemta, tad iespējami tuvāk brauktuves labajai malai. Transportlīdzekļu vadītājiem, kuri tuvojas krustojumam (ceļam) no cita virziena ceļiem, jāaptur transportlīdzeklis pirms šķērsojamās brauktuves. Uzsākt (turpināt) braukt drīkst tikai pēc tam, kad garām ir pabraucis transportlīdzeklis ar iedegtu mirgojošu zilu bākuguni, kurš brauc aiz pavadāmā transportlīdzekļa (kolonnas).

Operatīvā transportlīdzekļa uzdevumi, piedaloties ceļu satiksmē, ir šādi:

- glābt cilvēka dzīvību, materiālās vērtības vai novērst personai smagus veselības traucējumus un kaitējumu videi;
- novērst draudus sabiedriskajai drošībai un kārtībai (arī braucot uz noziedzīga nodarījuma (notikuma) vietu);
- sekot bēgošai personai;
- pārvadāt materiālās vērtības sevišķi lielos apmēros;
- pavadīt citus transportlīdzekļus (kolonnas).

Šādu uzdevumu veikšanas laikā operatīvo transportlīdzekļu vadītāji drīkst neievērot ceļu satiksmes noteikumu prasības, kas tiek noteiktas ar satiksmes regulētāja signāliem. Operatīvā transportlīdzekļa vadītājam jādara viss iespējams, lai tiktu nodrošināta ceļu satiksmes drošība. Minētās tiesības un pienākumi ir arī tiem transportlīdzekļu

vadītājiem, kuru transportlīdzekļus pavada operatīvie transportlīdzekļi.

Pirms pavadāmā transportlīdzekļa (kolonnas) braucošajam operatīvajam transportlīdzeklim jābrauc ar iedegtu mirgojošu zilu un sarkanu bākuguni un ieslēgtu speciālu skaņas signālu. Aiz pavadāmā transportlīdzekļa (kolonnas) braucošajam transportlīdzeklim jābrauc ar iedegtu mirgojošu zilu bākuguni.

Iedegtai mirgojošai zilai bākugunij bez ieslēgta speciāla skaņas signāla ir tikai brīdinoša nozīme. To var izmantot, brīdinot par nelaimes gadījumu (piemēram, ceļu satiksmes negadījumu), kā arī pavadot transportlīdzekli (kolonnu).

Iedegta mirgojoša oranža (dzeltēna) bākuguns nedod priekšroku. To lieto, lai pievērstu citu ceļu satiksmes dalībnieku uzmanību un brīdinātu tos par iespējamām briesmām. Mirgojošu oranžu (dzeltenu) bākuguni iedēdz transportlīdzekļu vadītāji, kas veic šādus uzdevumus:

- pavada transportlīdzekļus, kas pārvadā sevišķi smagas vai lieltāpmetra kravas;
- pavada tādu transportlīdzekļu kolonnas, kuri pārvadā sprāgstvielas, radioaktīvas vielas vai spēcīgas iedarbības indīgas vielas;
- uz ceļa veic ceļa uzturēšanas, kā arī citus remonta vai avārijas seku likvidēšanas darbus.

Mirgojošu oranžu (dzeltenu) bākuguni ceļu satiksmē atļauts iedegt arī tiem transportlīdzekļu vadītājiem, kuri vada transportlīdzekļus, kas pēc savas konstrukcijas ir paredzēti specifiskiem uzdevumiem (piemēram, lieltāpmetra automobiļi, traktortehnika), transportlīdzekļus, kas tiek izmantoti specifiskiem uzdevumiem (piemēram, tehniskās palīdzības, ceļu uzraudzības automobiļi), kā arī komunālo dienestu (piemēram, elektroapgādes, siltumapgādes) transportlīdzekļus, ja šādu transportlīdzekļu atrašanās uz ceļa var radīt traucējumus vai bīstamību citiem ceļu satiksmes dalībniekiem.

Zvanot uz tālruņa numuru 112, var ziņot par dažādiem negadījumiem un bīstamām situācijām (piemēram, ceļu satiksmes negadījums, bīstama situācija kādai personai, nodarīts kaitējums dabai vai videi). Zvanītājam ir jānosauca savs vārds un uzvārds, sīki jāapraksta situācija (kur noticis, kas noticis, cik cietuši). Tikai tad, kad operators ir visu noskaidrojis, var pabeigt sarunu. Zvani, kas saņemti uz tālruni 112, tiek fiksēti, tāpēc viltus zvana gadījumā zvanītājam draud sods.

KRUSTOJUMU VEIDI UN TO ŠĶĒRSOŠANAS NOSACĪJUMI

(2 mācību stundas)

Mācību mērķis

Apgūt zināšanas par krustojumu veidiem un to šķērsošanas nosacījumiem.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar krustojumu pārbraukšanas nosacījumiem.

2. Iepazīstināt ar neregulējamo krustojumu šķērsošanas noteikumiem.

Jēdzieni

Krustojums, regulējams krustojums, neregulējams krustojums, nevienādas un vienādas nozīmes ceļi, galvenais ceļš.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Pamatinformācija par tematu atrodama 5. klases mācību stundu "Ceļu satiksmes regulēšana" un "Ceļa zīmes un apzīmējumi" informācijas un jēdzienu skaidrojumā.

Krustojums ir vieta, kur satiekas pa dažādiem ceļiem braucoši satiksmes dalībnieki. Ja priekšā redzams neregulējams ceļu krustojums, jābūt īpaši piesardzīgam un jārīkojas šādi:

- jāsamazina ātrums, lai nepieciešamības gadījumā varētu apstāties;
- jāpārliecinās par ceļa zīmēm, kuras nosaka šķērsošanas nosacījumus;
- uzmanīgi jāvēro citu satiksmes dalībnieku rīcība;
- jācenšas paredzēt krustojuma šķērsošanas situācija.

Mācību stundās nepieciešams rūpīgi izskaidrot par priekšrocības grupas ceļa zīmēm, jo tās norāda braukšanas secību neregulējamās krustojumos. Reizēm galvenais ceļš maina krustojumā virzienu pa labi vai pa kreisi. Par galvenā ceļa maiņu norāda 840. papildzīme "Galvenā ceļa virziens". Priekšroka ir tiem, kuru ceļš apzīmēts kā galvenais.

Galvenais ceļš – ceļš, kas apzīmēts ar 201., 203., 204. vai 205. ceļa zīmi, vai ceļš, uz kura nav uzstādītas priekšrocības ceļa zīmes attiecībā pret ceļu, uz kura uzstādīta 206. vai 207. ceļa zīme, vai ceļš ar asfalta, asfaltbetona, bruģa vai tamlīdzīgu segumu attiecībā pret ceļu ar grants vai šķembu segumu, vai ceļš ar jebkādu segumu attiecībā pret ceļu bez seguma, vai jebkurš ceļš attiecībā pret vietu, kur uz ceļa izbrauc no blakus teritorijas (piemēram, pagalma, stāvvietas, degvielas uzpildes stacijas, uzņēmuma). Šī termina izpratnē mazāk svarīga ceļa posma segums tieši pirms krustojuma nenožīmē, ka attiecīgais ceļš ir vienādas nozīmes ar krustojamo ceļu.

Ja galvenais ceļš ved taisni, tad krustojumā jāievēro šāda transportlīdzekļu šķērsošanas secība:

- pirmie brauc tie, kas izvēlējušies braukt taisni vai pa labi;
- otrie – tie, kas no galvenā ceļa veic kreisos pagriezienus;
- trešie – tie, kas brauc taisni vai pa labi pa mazākas nozīmes ceļu;
- ceturkie – tie, kas veic pagriezienus pa kreisi no šāda ceļa.

Ja galvenais ceļš maina virzienu, tad tiem, kas brauc pa galveno ceļu, savstarpēji jāievēro tā dēvētais labās rokas princips. Tas nozīmē, ka braukšanas priekšroka ir tiem transportlīdzekļiem, kam pa labi nav transportlīdzekļu, vai tiem transportlīdzekļiem, kas atrodas labajā pusē. Šo apgalvojumu var izteikt arī šādi – turpināt ceļu drīkst tikai tad, ja labajā pusē nav kustībā esošu transportlīdzekļu.

Kad aizbraukuši galvenā ceļa braucēji, arī mazāk svarīgā ceļa braucēji savā starpā mainās pēc labās rokas principa, ja viņu braukšanas trajektorijas krustojas.

Braukšana pa loku, tāpat kā braukšana parastā krustojumā, ļauj izbraukt doto ielu krustojumu taisnā virzienā, nogriezties šķērsojamajā ielā gan pa labi, gan pa kreisi.

Lokveida kustības priekšrocības ir šādas:

- labāka ceļa pārredzamība;
- mazāk sastrēgumu;
- braukšana pa loku ir vienkāršāka;
- gaidīšana un kavēšanās krustojumos, kur brauc pa loku, ir mazāk iespējama;
- dod iespēju vienmērīgi braukt vajadzīgajā virzienā;
- krustojuma uzturēšana ir lētāka nekā luksoforu darbības nodrošināšana.

Velosipēdistam, iebraucot lokā, jāturas ceļa labajā malā. Braucot pa loku, velosipēdistam jāturas pēc iespējas tuvāk labajai malai. Braucot lokā, velosipēda vadītājam jāuzmanās no līdzās braucošajiem kravas automobiļiem, jo pastāv iespēja nokļūt to aklajā zonā. Kravas automobiļa vadītājs velosipēdistu varēs saskatīt tikai sānos esošajos atpakaļskata spoguļos.

Jāiegaumē, ka vietās, kur ārpus krustojumiem velosipēdu ceļš šķērso brauktuvi un ceļu satiksme netiek regulēta, velosipēdu un mopēdu vadītājiem jādod ceļš transportlīdzekļiem, kas brauc pa šķērsojamo ceļu.

CEĻU SATIKSMES REGULĒŠANA AR SATIKSMES REGULĒTĀJA ŽESTU PALĪDZĪBU

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

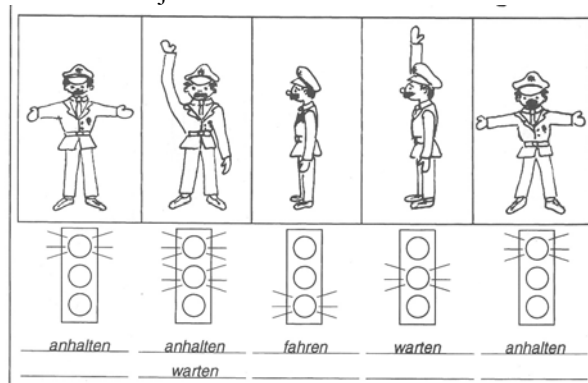
Nostiprināt zināšanas par satiksmes regulētāja žestu nozīmi.

Mācību uzdevumi

1. Skaidrot satiksmes regulētāja žestus, izprotot to nozīmi.
2. Atkārtot luksofora signālu nozīmi, saistot ar satiksmes regulētāja žestu nozīmi.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Pamatinformācija par tematu atrodama 5. klases mācību stundas "Ceļu satiksmes regulēšana" informācijas un jēdzienu skaidrojumā.

(Attēls: H. Dorn, M. Hinkelman, N. Schwarzwälder. Verkehrserziehung (3./4. schuljahr). Puchheim, 2002., 30. lpp.)

DZELZCEĻA PĀRBRAUKTUVJU ŠĶĒRSOŠANA

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Apgūt dzelzceļa pārbrauktuves šķērsošanas noteikumus.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar kārtību, kādā transportlīdzekļa vadītāji drīkst šķērsot pārbrauktuvi.
2. Iepazīstināt ar dzelzceļa pārbrauktuves šķērsošanas aizliegumiem.

3. Izskaidrot rīcību piespiedu apstāšanās gadījumā uz dzelzceļa pārbrauktuves.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Šķērsojot dzelzceļa pārbrauktuvi, transportlīdzekļa vadītājam jānodrošina ceļš vilcienam (lokomotīvei, drezīnai), kas tuvojas. Pirms pārbrauktuves transportlīdzekļa vadītājam jāpārliciecinās, vai netuvojas vilciens, un jāņem vērā barjeras stāvoklis, gaismas signalizācija, ceļa zīmes un ceļa apzīmējumi, kā arī pārbrauktuves dežuranta norādījumi un signāli. Aizliegts braukt, ja pārbrauktuves dežurants, nostājoties ar krūtīm vai muguru pret vadītāju, signalizē ar virs galvas paceltu zizli vai sānis paceltām rokām.

Aizliegts uzbraukt uz pārbrauktuves, ja barjera ir aizvērtā vai sāk aizvērties vai ja luksoforā deg aizlieguma signāls (neatkarīgi no barjeras stāvokļa, kā arī ja tās nav). Ja luksofors nedarbojas vai deg tikai balts mirgojošs signāls, bet barjera atvērta vai tās nav, transportlīdzekļa vadītājs drīkst braukt pāri pārbrauktuvei tikai pēc tam, kad ir pārliciecinājies, vai netuvojas vilciens.

Lai palaistu garām tuvojošos vilcienu, kā arī citos gadījumos, kad pārbrauktuvi šķērsot aizliegts, transportlīdzekļa vadītājam jāaptur transportlīdzeklis pirms stoplīnijas (929. ceļa apzīmējums), ja tās nav, tad pirms 541. vai 207. ceļa zīmes; ja to nav, tad ne tuvāk par pieciem metriem no barjeras; ja tās nav, tad ne tuvāk par 10 metriem no dzelzceļa tuvākās sliedes. Ja dzelzceļa pārbrauktuve aprīkota tikai ar luksoforu, tad transportlīdzeklis jāaptur pirms luksofora. Sākot braukt pēc transportlīdzekļa apturēšanas, transportlīdzekļa vadītājam vēlreiz jāpārliciecinās, vai netuvojas vilciens.

Uz pārbrauktuves aizliegts uzbraukt šādās situācijās:

- aiz tās izveidojies sastrēgums, kas var piespiest transportlīdzekļa vadītāju apturēt transportlīdzekli uz pārbrauktuves;
- uz tās atrodas transportlīdzeklis.

Ja uz pārbrauktuves atrodas avarējis transportlīdzeklis, pārējiem vadītājiem jādara viss iespējamais, lai atbrīvotu pārbrauktuvi no tā.

Piespiedu apstāšanās gadījumā uz pārbrauktuves transportlīdzekļa vadītājam jāizsēdina pasažieri un jādara viss iespējamais, lai atbrīvotu pārbrauktuvi. Ja transportlīdzekli no pārbrauktuves nobraukt neizdodas, vadītājam, ja iespējams, jāinformē glābšanas dienests un jārīkojas šādi:

- jānosūta cilvēki virzienā gar sliežu ceļu uz abām pusēm (katrs 1000 metru attālumā no pārbrauktuves), ja ir tikai viens cilvēks, tad tajā virzienā, kur sliežu ceļš slīdāk pārrēdzams, un jāpaskaidro, kā vilciena mašīnistam jābūtu apstāšanās signāls, lai apturētu tuvojošos vilcienu;
- jāpaliek transportlīdzekļa tuvumā un jānodrošina vispārējās trausmes signāls, kas sastāv no viena gara un trijiem īsiem signāliem;
- kad parādās vilciens, jāskrien tam pretī, rādot apstāšanās signālu. To rāda ar rokas aplūšanu, dienā – turot rokā spilgtas krāsas drānu vai citu ļoti labi saskatāmu priekšmetu, naktī – iedegtu lāpu vai lukturi.

Transportlīdzekļa vadītājam aizliegts:

- šķērsot dzelzceļa sliežu ceļus šim nolūkam neparedzētās vietās;
- apbraukt transportlīdzekļus, kuri apturēti pirms pārbrauktuves, ja kustība pāri dzelzceļa pārbrauktuvei

- aizliegta un apbraukšana saistīta ar iebraukšanu tajā ceļā pusē, kas paredzēta braukšanai pretējā virzienā;
- patvaļīgi atvērt barjeru vai apbraukt to.

GĀJĒJU PĀREJAS UN SABIEDRISKO PASAŽIERU TRANSPORTLĪDZEKĻU PIETURAS

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Nostiprināt zināšanas par satiksmes dalībnieku rīcību pie gājēju pārejām un sabiedrisko pasažieru transportlīdzekļu pieturām.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar gājēju pāreju šķērsošanas noteikumiem, kas attiecas uz velosipēdu vadītājiem.
2. Radīt izpratni par vadītāju rīcību pasažieru transportlīdzekļu pieturu tuvumā.

Jēdzieni

Neregulējama gājēju pāreja, regulējama gājēju pāreja.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Transportlīdzekļa vadītājam, tuvojoties neregulējamai gājēju pārejai, jāsamazina braukšanas ātrums vai jāaptur transportlīdzeklis pirms gājēju pārejas, lai dotu ceļu gājējiem, kas šķērsu brauktuvi pa gājēju pāreju vai iziet uz tās, ja tie varētu tikt traucēti vai apdraudēti. Jebkurā gadījumā (arī ārpus gājēju pārejām) transportlīdzekļa vadītājam jāpalaiz garām neredzīgi gājēji, kas rāda signālu ar baltu spieķi.

Arī velosipēda vadītājiem jānodrošina ceļš gājējiem, kuri vēlas ielu šķērsot pa gājēju pāreju. Velosipēdistiem jāatceras, ka viņiem gājēju pāreju šķērsot braukšus ir aizliegts, ja tas nav atļauts transportlīdzekļiem. Tas rada bīstamas situācijas gan gājējiem, kuri šķērso ielu, gan citiem transportlīdzekļu vadītājiem, kuri tuvojas gājēju pārejai.

Uz regulējamās gājēju pārejas un krustojumos, kad ir iedegts atļaujošais luksofora signāls vai tiek parādīts satiksmes regulētāja atļaujošais signāls, transportlīdzekļa vadītājam jānodrošina iespēja gājējiem pabeigt brauktuves šķērsošanu.

Aizliegts uzbraukt uz gājēju pārejas, ja aiz tās izveidojies sastrēgums, kas var piespiest transportlīdzekļa vadītāju uz tās apturēt transportlīdzekli un traucēt gājēju pārvietošanos. Transportlīdzekļa vadītājam jānodrošina ceļš gājējiem, kuri pieturā iet uz tajā pašā braukšanas virzienā apturētu tramvaju vai nāk no tā.

Tuvojoties apturētam transportlīdzeklim, kuram uzstādīta bērnu grupas pārvadāšanas pazīšanas zīme, transportlīdzekļa vadītājam jābrauc ar tādu ātrumu, lai, ja nepieciešams, varētu apturēt transportlīdzekli un palaist garām bērnus, kas šķērso brauktuvi.

Apdzīvotās vietās vadītājam jānodrošina ceļš trolejbusiem un autobusiem, kuri uzsāk kustību no apzīmētas pieturas. Ja autobusa vai trolejbusa vadītājs ieslēdz kreisās puses virzienrādītājus un signalizē par braukšanas uzsākšanu, apbraukt transportlīdzekli nedrīkst, tam jānodrošina ceļš. Apbraucot pieturā stāvošu autobusu vai trolejbusu, jābūt ļoti uzmanīgiem, jo transportlīdzeklis var atkal uzsākt braukšanu vai pasažieri, kuri tikko izkāpuši, var pēkšņi gar autobusa priekšpusi doties pāri ceļam.

VELOSIPĒDA ĀRĒJĀS APGAISMES IERĪCES

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Nostiprināt zināšanas par velosipēdu apgaismes ierīcēm un to lietošanas nozīmi.

Mācību uzdevumi

1. Iepazīstināt ar velosipēda obligāto aprīkojumu.
2. Nostiprināt zināšanas par drošības jautājumiem, braucot ar velosipēdu.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Velosipēdam jābūt aprīkotam ar bremzēm, skaņas signālu un gaismas atstarotājiem: priekšpusē – baltu, aizmugurē – sarkanu, abos sānos (riteņu spieķos) un pedāļos (priekšpusē un aizmugurē) – diviem oranžiem (dzelteniem).

Braucot pa brauktuvi vai nomali diennakts tumšajā laikā vai nepietiekamas redzamības apstākļos, velosipēdam priekšpusē jābūt iedegtam baltas gaismas lukturim, bet aizmugurē – sarkanas gaismas lukturim. Velosipēda priekšējo lukturi jāneregulē tā, lai tas izgaismotu apmēram 20 metrus garu ceļa posmu un velosipēda vadītājam būtu iespējams laicīgi novērtēt braukšanas apstākļus uz ielas.

Velosipēda piekabes aizmugurē jābūt sarkanam gaismas atstarotājam.

Velosipēda aizmugurē sarkanas gaismas lukturis var būt arī mirgojošs. Citiem satiksmes dalībniekiem vieglāk pamanīt velosipēdu, kuram aizmugurē lukturis izstaro mirgojošu staru kūli.

Velosipēda vadītājam noderēs visi elementi, kas radīs vai atstaros gaismu (piemēram, atstarojošs krāsojums riepām, atstarotāji riteņa aplocē).

PASAŽIERU UN KRAVAS PĀRVADĀŠANA

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Nostiprināt zināšanas par pasažieru un kravas pārvadāšanas ar velosipēdu noteikumiem.

Mācību uzdevumi

1. Nostiprināt zināšanas par pasažieru pārvadāšanas noteikumiem ar velosipēdu.
2. Nostiprināt zināšanas par kravu pārvadāšanas ar velosipēdu noteikumiem.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Ar velosipēdu atļauts vest pasažierus vecumā līdz septiņiem gadiem, ja ir iekārtoti papildu sēdekļi un droši kāpšļi kāju atbalstam. Pasažierus ar velosipēdu atļauts pārvadāt tikai pilngadīgām personām.

Ar velosipēdu atļauts pārvadāt kravu, kas netraucē vadīšanu un neapdraud citus ceļu satiksmes dalībniekus.

Ārpus transportlīdzekļa gabarītiem izvirzīta krava diennakts gaišajā laikā jāapzīmē ar karodziņiem, bet diennakts tumšajā laikā un nepietiekamas redzamības apstākļos – ar iedegtiem lukturiem: priekšpusē – baltiem, aizmugurē – sarkaniem, sānos – oranžiem (dzelteniem).

Kravas pārvadāšanai velosipēdisti var izmantot tikai speciālas piekabes.

Mācību stundā rūpīgi jāpārrunā par velosipēdu vadītāju pārkāpumiem, kas tiek izdarīti, ja nepareizi pārvadā kravu

vai pasažierus, piemēram, pasažieri sēž uz rāmja, krava traucē velosipēda vadāmību.

KREISĀ PAGRIEZIENA MANEVRS VELOSIPĒDU VADĪTĀJIEM

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Apgūt zināšanas par velosipēdu vadītāju rīcību, veicot kreiso pagriezienu.

Mācību uzdevumi

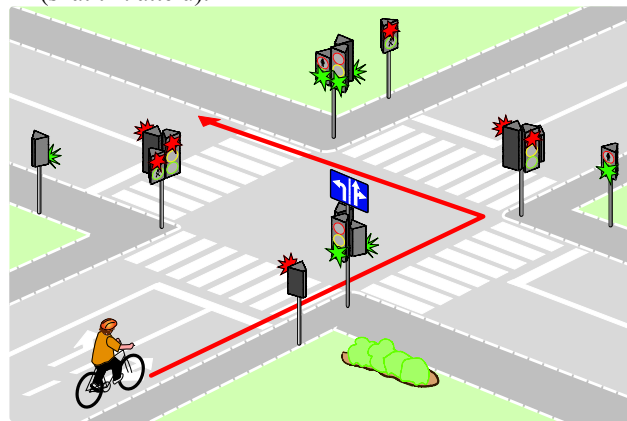
1. Mācīties kreisā pagriezienu veikšanas nosacījumus regulējamā krustojumā.
2. Mācīties kreisā pagriezienu veikšanas nosacījumus vienādas nozīmes krustojumos.

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Pats sarežģītākais manevrs velosipēdistam ir kreisais pagrieziens. Nogriežoties pa kreisi vai apgriežoties braukšanai pretējā virzienā krustojumos apdzīvotās vietās, kur nav iekārtoti velosipēdu ceļi, velosipēdu vadītājiem brauktuvi krustojumā jāšķērso pa brauktuvi labo malu, iepriekš pārliecinoties par satiksmes drošību un dodot ceļu tajā pašā virzienā braucošajiem transportlīdzekļiem un tiem satiksmes dalībniekiem, kam saskaņā ar braukšanas noteikumiem krustojumos ir priekšroka.

Nogriešanās pa kreisi regulējamajos krustojumos jāveic šādi:

- pārbraukt krustojumu taisni pa iedomāto brauktuves turpinājumu līdz brauktuves pretējai malai, sagriezt stūri un apstāties;
- uzmanīgi aplūkot ielu un pārliecināties par satiksmes drošību;
- pabeigt manevru, kad to darīt atļauj luksofora signāls (skatīt 1. attēlu).

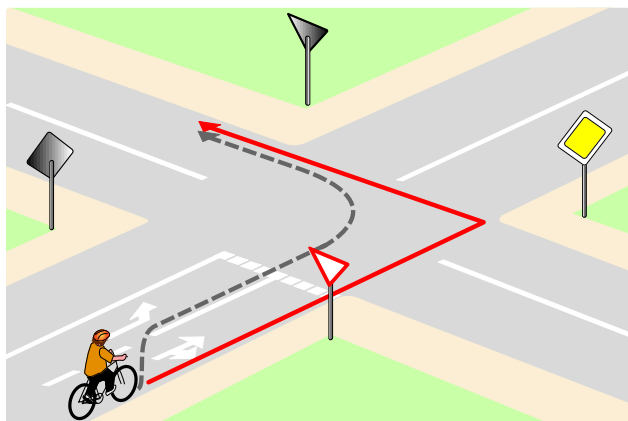

1. attēls

Nogriešanās pa kreisi vienādas nozīmes krustojumos jāveic šādi:

- ievērojot labās rokas likumu, pārbraukt krustojumu taisni pa iedomāto brauktuves turpinājumu līdz brauktuves pretējai malai, sagriezt stūri un apstāties;
- uzmanīgi aplūkot ielu un pārliecināties par satiksmes drošību;
- turpināt kustību, ievērojot labās rokas likumu (skatīt 2. attēlu).

Ja braukšanai pa kreisi apdzīvotā vietā iekārtota atsevišķa josla, nogriežties atļauts no šīs joslas labās malas. Nogriežties pa kreisi vai apgriežties braukšanai pretējā virzienā ārpus krustojumiem atļauts tikai no brauktuves labās malas.

2. attēls

Ja rodas kaut mazākās šaubas vai ir nedrošība izdarīt kreiso pagrieziena braukšus, tad jāatceras, ka vienmēr pastāv iespēja velosipēdistam kļūt par gājēju un šķērsot krustojumu pa gājēju pāreju, stumjot velosipēdu (skatīt 3. attēlu).

SATIKSĒS DROŠĪBA VELOSIPĒDU VADĪTĀJIEM

(1 mācību stunda)

Mācību mērķis

Nostiprināt zināšanas par bīstamām situācijām, braucot ar velosipēdu.

Mācību uzdevumi

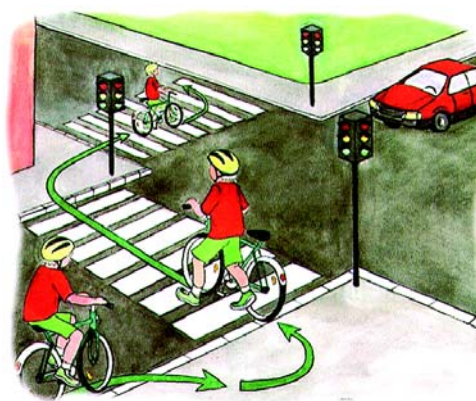
1. Analizēt ceļu satiksmes drošības apdraudējumus velosipēdu vadītājiem.
2. Nostiprināt satiksmes noteikumu prasības velosipēdu vadītājiem

Informācija un jēdzienu skaidrojums

Noteikumi, kas, piedaloties ceļu satiksmē, vienmēr jāņem vērā, ir šādi:

- katram ceļu satiksmes dalībniekam ir jārīkojas tā, lai viņa rīcība netraucētu un neapdraudētu pārējos satiksmes dalībniekus;
- īpaši uzmanīgiem un izpalīdzīgiem jābūt tad, ja līdzās ir bērni, cilvēki ar īpašām vajadzībām vai veci ļaudis. Vēl uzmanīgākiem jābūt gadījumos, kad kāds no satiksmes dalībniekiem tīši pārkāpj noteikumus.

Velosipēdistiem jābrauc citam aiz cita un pēc iespējas tuvāk brauktuves labajai malai.

3. attēls

(Attēls: Jāgrattaraamat. Tallinn, 2000.
Maanteeamet Liiklusohutuse osakond. 21. lpp.)

Velosipēdistam ir atļauts mainīt braukšanas joslu šādos gadījumos:

- grib krustojumā nogriezties pa kreisi;
- cits transportlīdzeklis ir apstājies un aizņēmis viņa joslu;
- viņš brauc ātrāk nekā citi satiksmes dalībnieki.

Mācību stundā būtu jāatkārto ceļu satiksmes noteikumu prasības velosipēdu vadītājiem.

Satiksmes negadījumi notiek galvenokārt tādēļ, ka kāds no satiksmes dalībniekiem nav ievērojis ceļu satiksmes noteikumus. Daudzos negadījumos cieš nevainīgi cilvēki. Satiksmes negadījumus var iedalīt pēc dažādiem kritērijiem, arī pēc cēloņiem, kas tos izraisījuši. Apkopojot statistikas datus, redzams, ka galvenie satiksmes negadījumu cēloņi visās vecuma grupās ir šādi:

- neievēro priekšroku, brauc agresīvi;
- neievēro transportlīdzekļus un nevar noteikt to braukšanas ātrumu;
- neuzmanīgi veic pagriezienus;
- neuzmanība vai reakcijas trūkums;
- brauc dzērumā, narkotisko vielu iespaidā.

Galvenie satiksmes negadījumu cēloņi bērniem un skolēniem:

- nepārredzamā vietā šķērso ielu;
- neievēro citus velosipēdistus;
- neievēro priekšroku;
- pagriezienos iebrauc pretējā joslā;
- neuzmanīgi nogriežas;
- nepārredzamā vietā šķērso braukšanas joslas;
- brauc pārdroši.

VELOSIPĒDU VADĪTĀJU UN TRANSPORTLĪDZEKĻU VADĪTĀJU PIENĀKUMI ĪPAŠOS GADĪJUMOS

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Atzīmē pareizo atbildi, to apvelkot! Pamato šīs atbildes izvēli!

1. Velosipēdu vai mopēdu vadītājiem aizliegts braukt, neturot stūri.

Jā / Nē

Pamatojums: _____

2. Velosipēdu vadītāji drīkst braukt, turoties pie cita braucoša transportlīdzekļa.

Jā / Nē

Pamatojums: _____

3. Velosipēdu vai mopēdu vadītājiem aizliegts pārvadāt kravu, kas traucē transportlīdzekļa vadīšanu.

Jā / Nē

Pamatojums: _____

4. Velosipēdu vadītāji drīkst braukt pa ceļu, ja tam blakus atrodas velosipēdu ceļš.

Jā / Nē

Pamatojums: _____

2. uzdevums. Uzraksti operatīvā transportlīdzekļa dienesta pienākumus!

KRUSTOJUMU VEIDI UN TO ŠĶĒRSOŠANAS NOSACĪJUMI

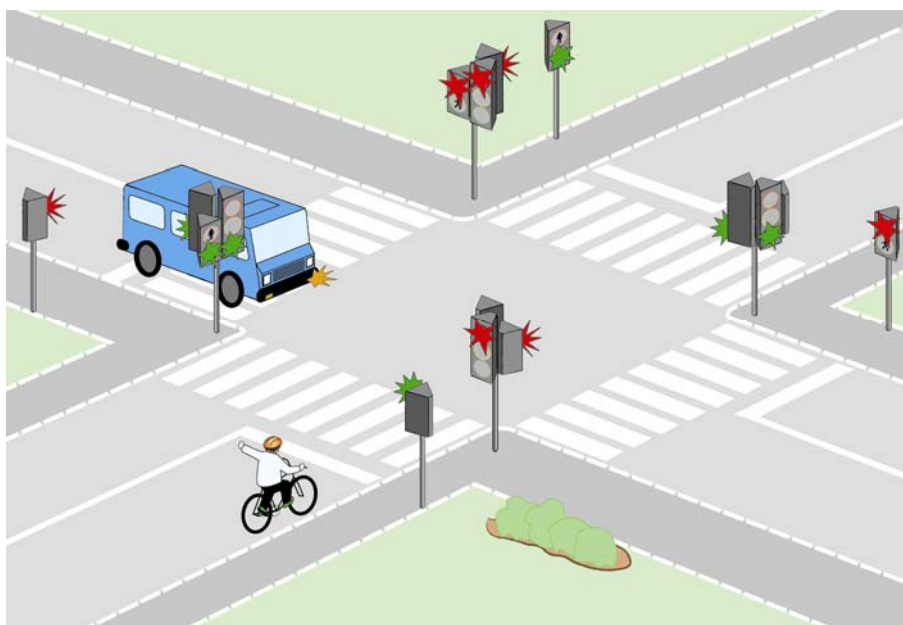
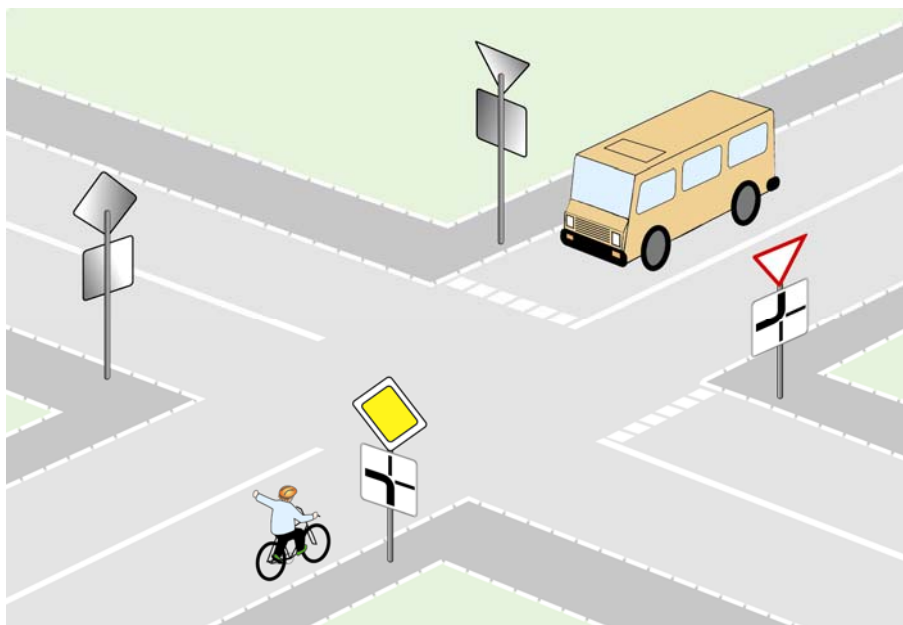
(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Apskati attēlus un atbildi uz jautājumiem!

1. Kurš no krustojumiem ir regulējams, kurš neregulējams? _____

2. Kas nosaka šo atšķirību? _____

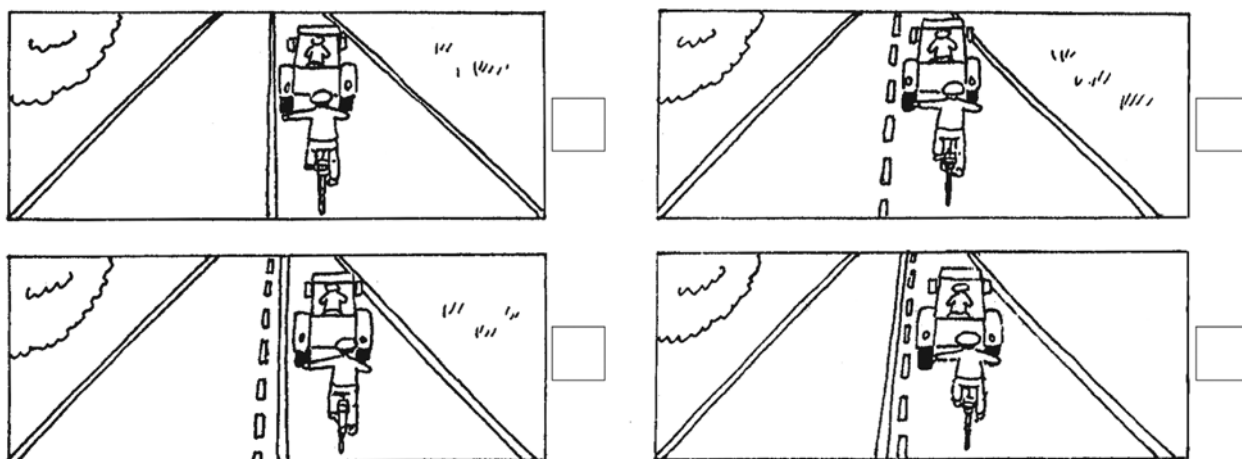
3. Izmantojot bultas un ciparus, norādi, kādā secībā katrs satiksmes dalībnieks šķērsos krustojumu! _____

2. uzdevums. *Izmantojot doto aprakstu, individuāli vai grupās izveido plakātu par krustojumiem! Ar skolotāja vai vecāku palīdzību atrodi ielu vai ceļu krustojumu (ieteicams skolas vai māju tuvumā)! Prezentējot izstrādāto darbu, savā stāstījumā iekļauj atbildes uz dotajiem jautājumiem! Pamato plakātā attēloto domu un ilustrācijas!*

1. Uzzīmē izvēlētajā krustojuma plānu!
2. Ieraksti ielu nosaukumus, kuras krustojas!
3. Nosaki, vai krustojas nevienādas vai vienādas nozīmes ceļi!
5. Iezīmē ceļa zīmes, kas atrodas krustojumā, un uzraksti, par ko tās informē!
6. Izpēti, kāds pasažieru sabiedriskais transports pārvietojas pa šo krustojumu!
7. Izpēti, cik aktīva satiksme ir krustojumā!
8. Vai šis krustojums ir viegli vai sarežģīti šķērsojams gājējiem un velosipēdu vadītājiem?
- Atbildi pamato!
9. Izskaidro, kādas bīstamas situācijas var rasties, ja gājēji šo krustojumu šķērso nepareizi!
10. Iesaki uzlabojumus, lai paaugstinātu satiksmes drošību krustojumā!

3. uzdevums. *Atzīmē kvadrātiņos, ievēlot X, ja apdzīšanas manevrs ir atļauts!*

(Attēls: H. Dorn, M. Hinkelman, N. Schwarzwald. Verkehrserziehung (3./4. schuljahr). Puchheim, 2002.)

4. uzdevums. Aplūko attēlus! Atzīmē ar X, ja ir atļauts izdarīt apdzīšanu! Pamato atbildi!

☐ Jā
Kāpēc?

☐ Nē
Kāpēc nē?

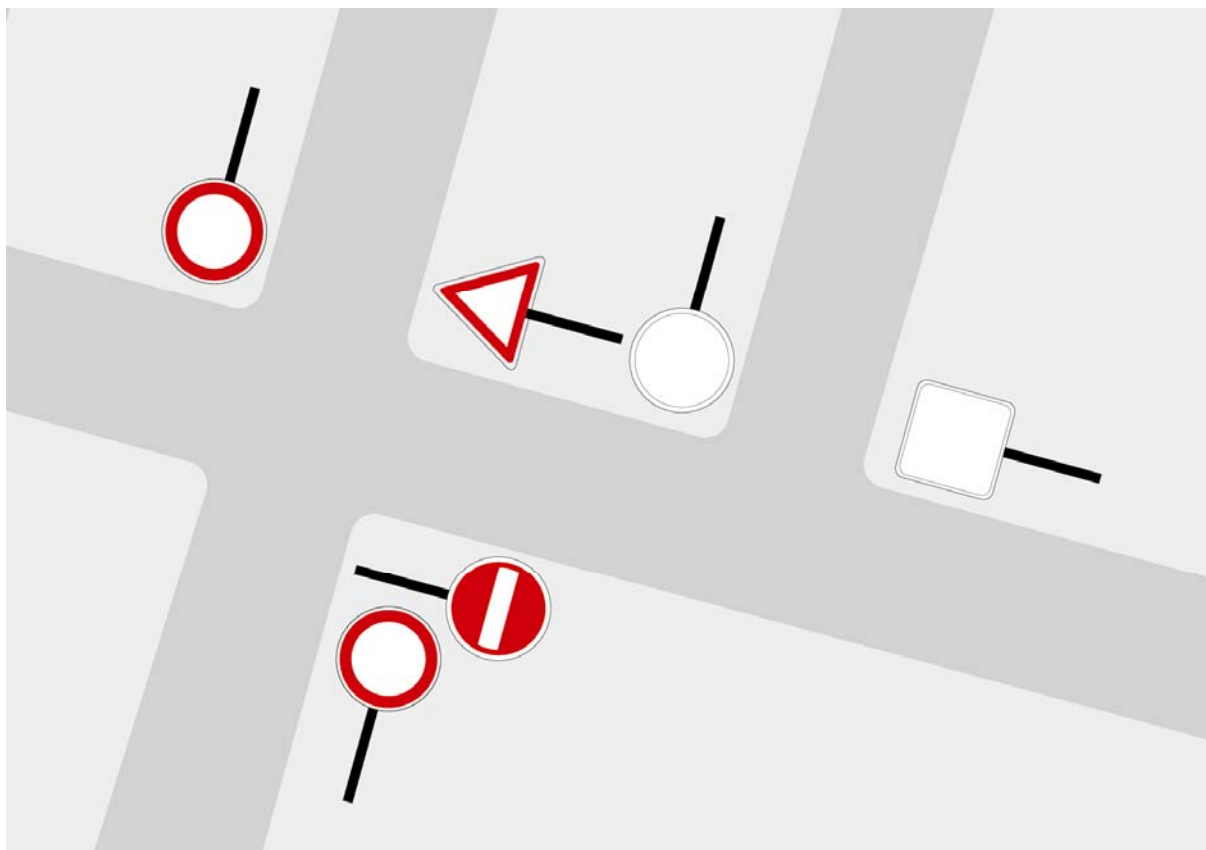

☐ Jā
Kāpēc?

☐ Nē
Kāpēc nē?

(Attēls: Strasse and Verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991., 45. lpp.)

5. uzdevums. Tukšajās zīmēs iezīmē piktogrammas tā, lai krustojumi būtu izbraucami!

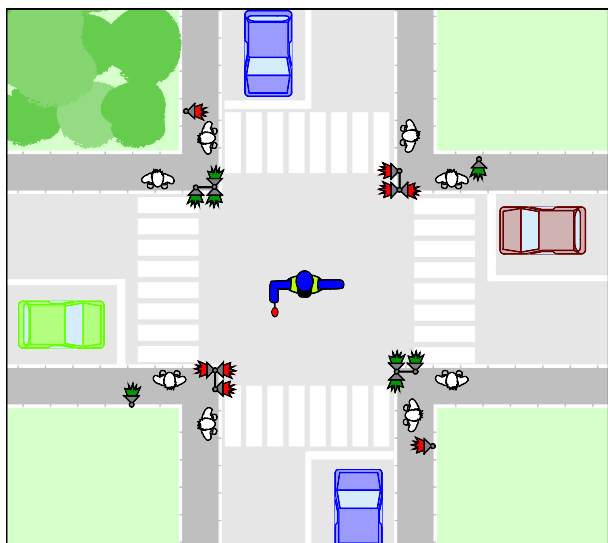
CEĻU SATIKSMES REGULĒŠANA AR SATIKSMES REGULĒTĀJA ŽESTU PALĪDZĪBU

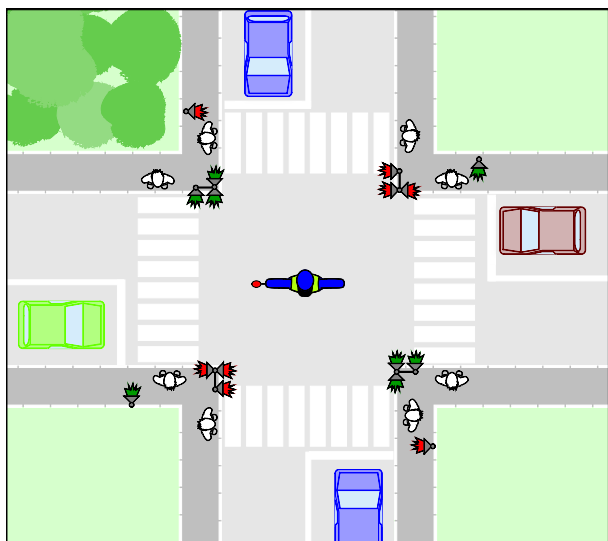
(uzdevumu piemēri skolēniem)

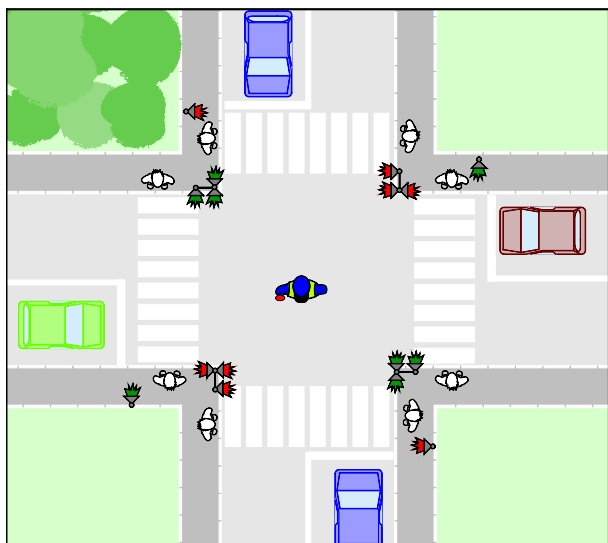
1. uzdevums. Katram apgalvojumam ir viena nepareiza atbilde. Nosvīturo to!

1. Latvijā satiksmi regulē
 - A ar luksoforiem.
 - B prokuratūra.
 - C satiksmes regulētāji.
2. Lai pievērstu ceļu satiksmes dalībnieku uzmanību, satiksmes regulētājs var
 - A izmantot zizli.
 - B dot svilpes signālu.
 - C vicināt sarkanus karodziņus.
3. Ja satiksmes regulētāja rokas paceltas sānis vai nolaistas, tad no kreisā un labā sāna puses
 - A gājējiem atļauts šķērsot brauktuvi.
 - B tramvaji drīkst braukt taisni.
 - C automašīnas drīkst braukt pa kreisi.
4. Ja satiksmes regulētāja roka pacelta uz augšu, tad
 - A gājējiem aizliegts šķērsot brauktuvi.
 - B transportlīdzekļiem braukt aizliegts.
 - C atļauts braukt tikai tramvajiem.
5. Ja satiksmes regulētājs braukt aizliedz, vadītājam jāaptur transportlīdzeklis
 - A pirms stoplīnijas.
 - B vietā, lai netiktu traucēta citu transportlīdzekļu kustība.
 - C aiz stoplīnijas.

2. uzdevums. Aplūko attēlus! Pievelc braukšanas (iešanas) virziena bultiņas tiem satiksmes dalībniekiem, kuriem regulētāja žests atļauj kustību! Atceries, ka dažiem vadītājiem atļauts braukt vairāk nekā vienā virzienā! Pieraksti satiksmes regulētāja signālu nozīmi!

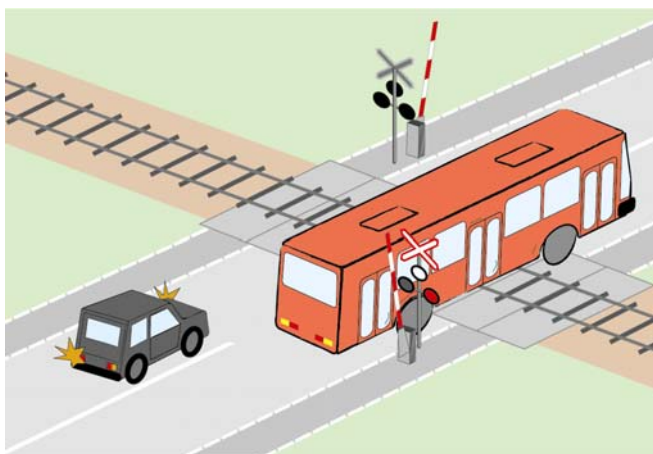
DZELZCEĻA PĀRBRUKTUVJU ŠĶĒRSOŠANA

(uzdevumu piemēri skolēniem)

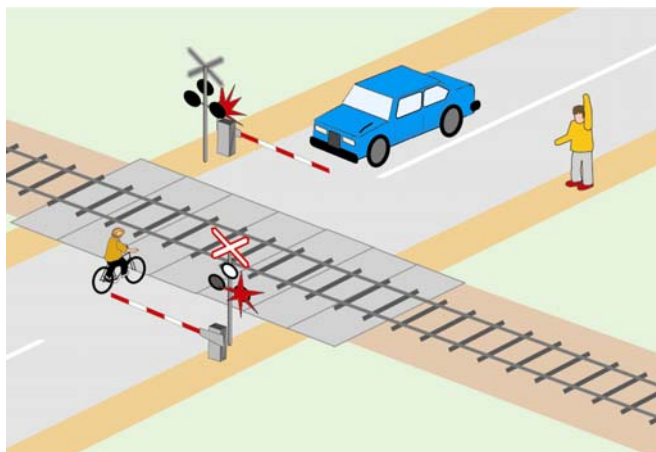
1. uzdevums. Rūpīgi izlasi apgalvojumus un ar X atzīmē pareizo atbildi!
Pamato izvēli!

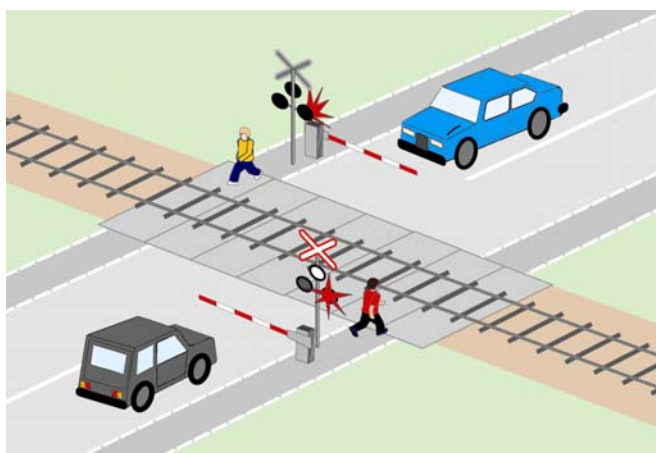
Apgalvojums	Pareizi	Nepareizi	Pamatojums
1. Šķērsojot dzelzceļa pārbrauktuvi, vadītājam nav jādod ceļš vilcienam, kas tuvojas.			
2. Aizliegts braukt uz pārbrauktuves, ja barjera sāk aizvērties.			
3. Ja uz pārbrauktuves atrodas avarējis auto, pārējiem vadītājiem jāpalīdz atbrīvot brauktuvi no tā.			
4. Dzelzceļa sliežu ceļus drīkst šķērsot jebkurā vietā.			
5. Īpašos gadījumos vadītājs drīkst atvērt barjeru vai to apbraukt.			

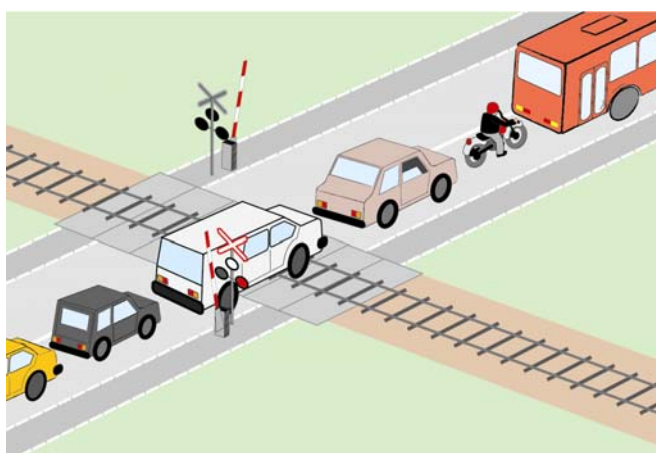
2. uzdevums. Aplūko attēlus! Atrodi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumus!
Uzraksti tos un paskaidro, kā būtu jārīkojas pareizi!

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

3. uzdevums. Izveido nelielu stāstu par ceļu satiksmes drošības nozīmi, šķērsojot dzelzceļa pārbrauktuves! Izdomā stāsta nosaukumu!

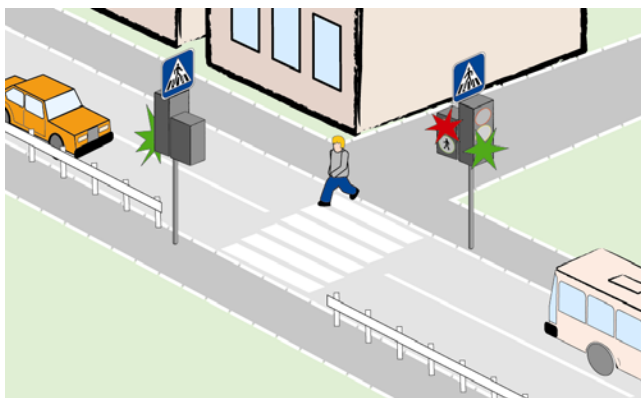
GĀJĒJU PĀREJAS UN SABIEDRISKO PASAŽIERU TRANSPORTLĪDZEKĻU PIETURAS

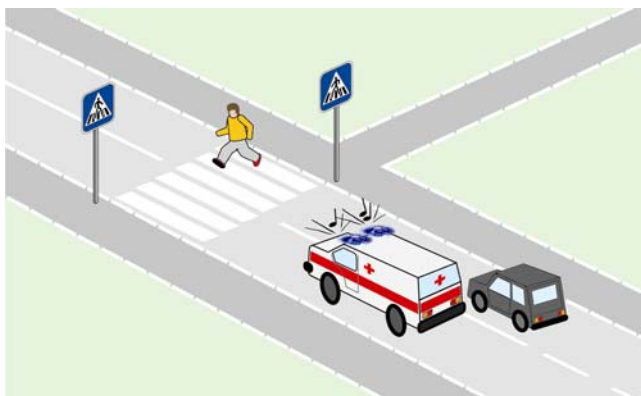
(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aizpildi tabulu!

Jautājumi	Atbildes
1. Kā jārīkojas vadītājam, tuvojoties neregulējamai gājēju pārejai?	
2. Kam ir priekšroka uz neregulējamās gājēju pārejas?	
3. Kādos gadījumos vadītājam jādod iespēja gājējiem pabeigt brauktuves šķērsošanu?	
4. Kādos gadījumos aizliegts uzbraukt uz gājēju pārejas?	
5. Kā jārīkojas vadītājam, tuvojoties tramvaja pieturai?	

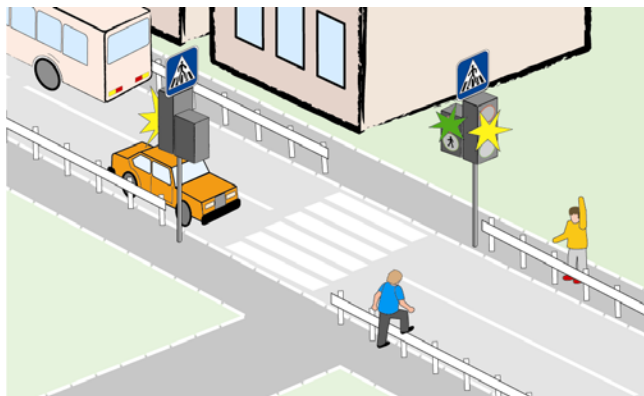
2. uzdevums. Aplūko attēlus! Atrodi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumus! Uzraksti tos un paskaidro, kā būtu jārīkojas pareizi!

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

3. uzdevums. Izlasi tekstu un atbilde uz jautājumiem!

Aija vakarā atgriezās no darba, līdz mājām bija netālu – vēl tikai jāšķērso gājēju pāreja. Pirms pārejas Aija apstājās un rūpīgi pārliecinājās, vai netuvojas transportlīdzekļi, jo luksofora nebija. Automobili tuvumā nemanīja, tāpēc sieviete droši šķērsoja pāreju. Pēkšņi garām aiztraucās motocikls, Aija tik tikko paguva no tā izvairīties.

1. Vai šajā situācijā tika pārkāpti ceļu satiksmes noteikumi? Atbilde pamato!

2. Kurš pārkāpa noteikumus?

3. Kā Tu būtu rīkojies Aijas vietā?

4. Kā Tu būtu rīkojies motocikla vadītāja vietā?

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

5. Kas būtu jādara, lai izvairītos no šādām situācijām?

4. uzdevums. *Izpildi uzdevumā prasīto!*

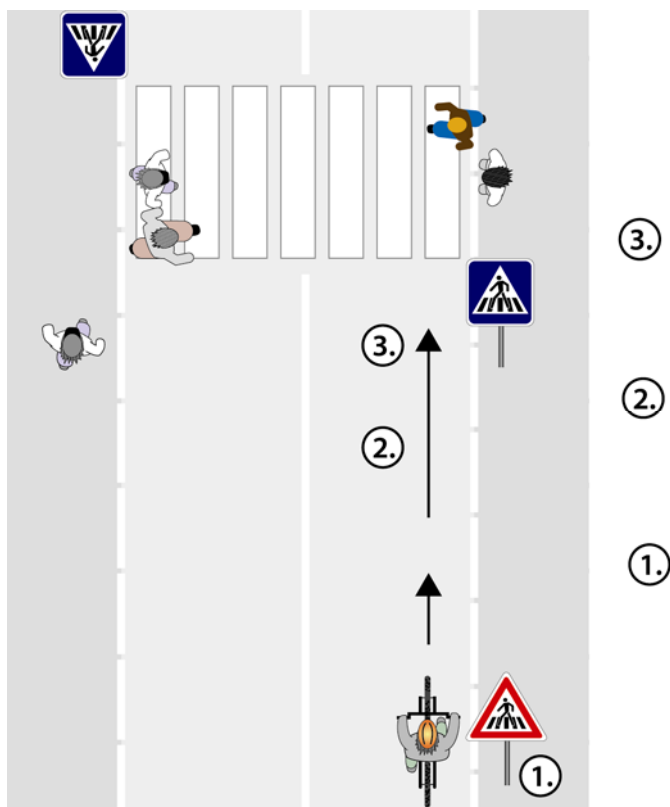
Paskaidro dotās ceļa zīmes!

50 m

Es tuvojos gājēju pārejai un rīkojos šādi:

7.

6.

5.

4.

3.

2.

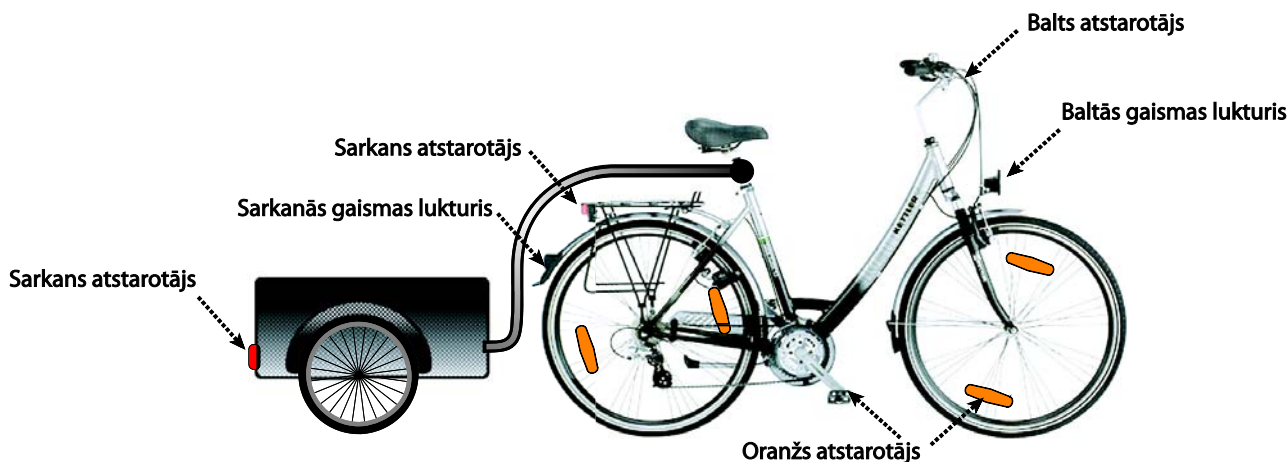
1.

VELOSIPĒDA ĀRĒJĀS APGAISMES IERĪCES

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aplūko attēlu! Paskaidro, kāpēc nepieciešami norādītie atstarotāji!

2. uzdevums. Apvelc ar aplīti pareizo atbildes burtu (katrā piemērā ir tikai viena pareiza atbilde)!

- Gaismas atstarotājiem velosipēda priekšpusē ir jābūt
 - baltiem un sarkaniem.
 - tikai baltiem.
 - sarkaniem un dzelteniem.
- Gaismas atstarotājiem velosipēda aizmugurē ir jābūt
 - sarkaniem un dzelteniem.
 - sarkaniem.
 - jebkurā krāsā.
- Gaismas atstarotājiem velosipēda sānos
 - ir jābūt oranžiem vai dzelteniem.
 - ir jābūt jebkurā krāsā.
 - nav jābūt.
- Gaismas atstarotājiem velosipēda pedāļos ir jābūt
 - vienam oranžam, bet otram sarkanam.
 - jebkurā krāsā.
 - oranžiem vai dzelteniem.
- Gaismas atstarotājam velosipēda piekabes aizmugurē ir jābūt
 - sarkanam.
 - baltam.
 - sarkanam un baltam.

3. uzdevums. Uzraksti stāstu "Kā velosipēdu apgaismojums var mani aizsargāt"!

PASAŽIERU UN KRAVAS PĀRVADĀŠANA

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Rūpīgi izlasi apgalvojumus un ar X atzīmē pareizo atbildi! Pamato izvēli!

Apgalvojums	Pareizi	Nepareizi	Pamatojums
1. Ar velosipēdu nedrīkst pārvadāt kravu.			
2. Par velosipēda pasažieri var būt bērns vecumā līdz sešiem gadiem.			
3. Pārvadāt pasažierus atļauts tikai pilngadīgām personām.			
4. Vest ar velosipēdu pasažierus atļauts tikai tad, ja ir iekārtoti papildu sēdekļi un droši kāpši kāju atbalstam.			
5. Lai pārvadātu kravu, tai jābūt nostiprinātai uz bagāžnieka vai arī labi piestiprinātai pie rāmja.			

2. uzdevums. Aplūko zīmējumus! Uzraksti, kādus noteikumus pārkāpj velosipēdisti!

(Attēls: Strasse und verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991., 42., 43. lpp.)

KREISĀ PAGRIEZIENA MANEVRS VELOSIPĒDU VADĪTĀJIEM

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Atbilde uz jautājumiem!

1. Kā jārīkojas velosipēda vadītājam, lai varētu nogriezties pa kreisi vai apgriezties braukšanai pretējā virzienā ārpus krustojuma?

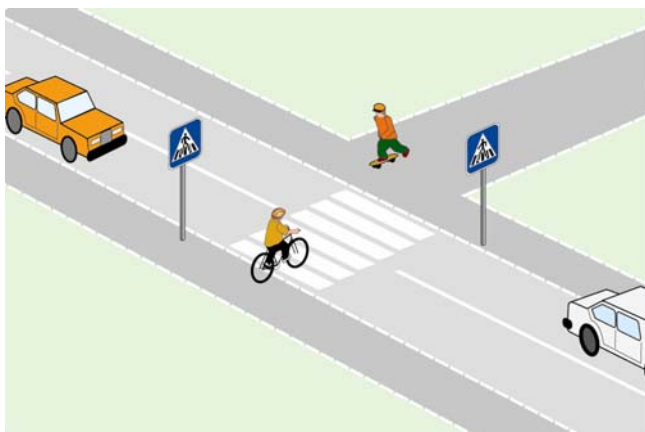
2. Kā velosipēda vadītājam jāšķērso brauktuvi krustošanās vietā, nogriežoties pa kreisi?

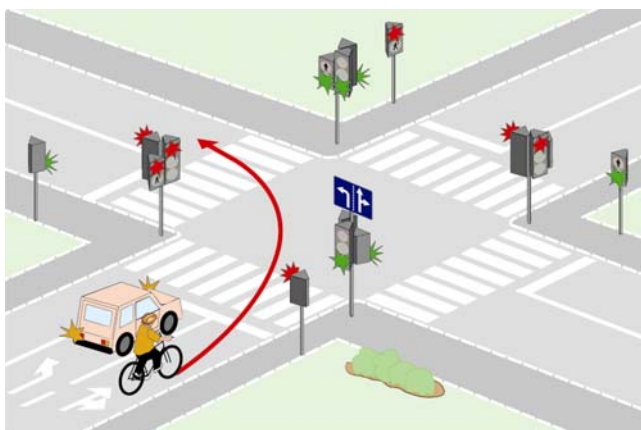
3. Vai velosipēdists drīkst šķērsot krustojumu pa gājēju pārejū?

4. Kāpēc, braucot ar velosipēdu, jāģērbj spilgtas krāsas apģērbs ar gaismas atstarotājiem?

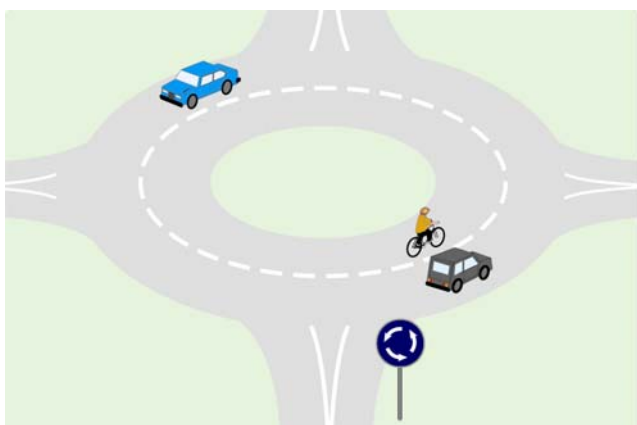
5. Vai velosipēda vadītājs drīkst braukt pa ceļu, ja tam blakus atrodas velosipēdu ceļš?

2. uzdevums. Aplūko attēlus! Atrodi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumus!
 Uzraksti tos un paskaidro, kā būtu jārikojas pareizi!

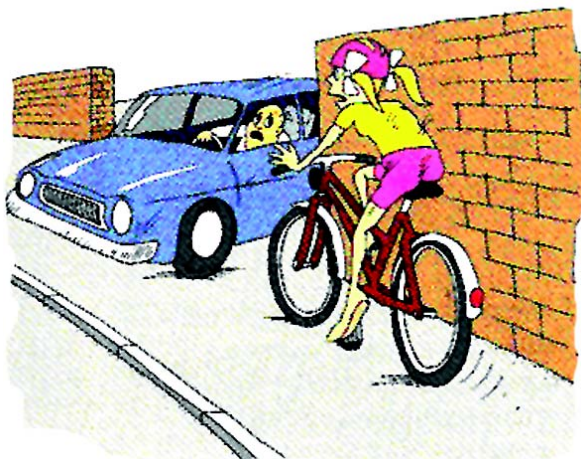

SATIKSMES DROŠĪBA VELOSIPĒDU VADĪTĀJIEM

(uzdevumu piemēri skolēniem)

1. uzdevums. Aplūko attēlu! Kādā bīstamā situācijā ir nokļuvis velosipēdists? Uzzīmē vai uzraksti vēl piecas bīstamas situācijas, kurās var nokļūt velosipēda vadītājs!

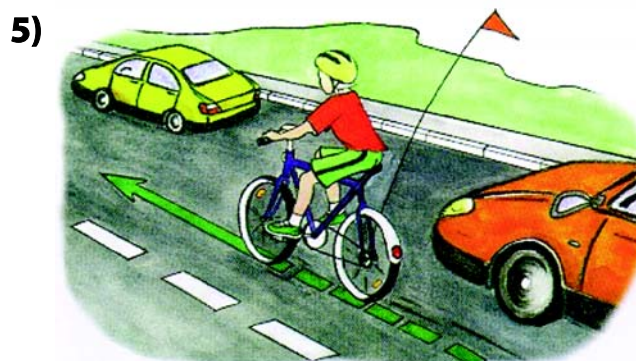
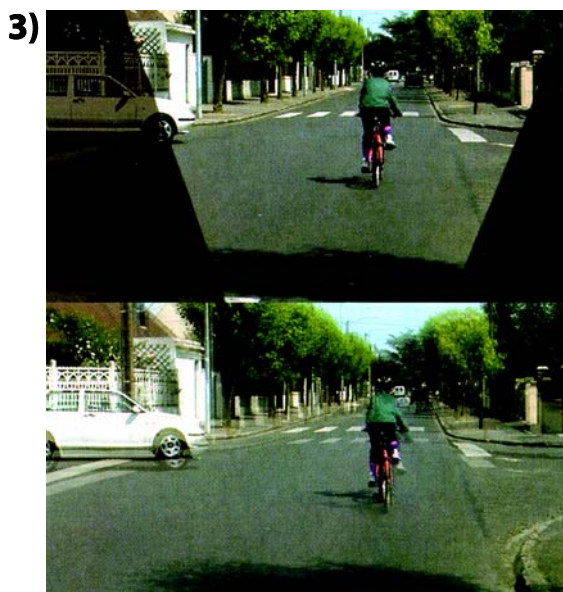
(Attēls: Velosipēds i daroga. 2004., 10. lpp.)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

2. uzdevums. Izpēti attēlus! Atbildes ciparu ieraksti tabulā pretī atbilstošajam raksturojumam!

Raksturojums	Cipars
Vairāku malā stāvošu šķēršļu apbraukšana ir īpaši bīstama.	
Svarīgi, lai velosipēda vadītājs nebrauktu blakus lielam transportlīdzeklim, bet gan nedaudz aiz tā. Vadītājs var nepamanīt blakus esošo velosipēdistu.	
Apreibinošo vielu iedarbībā zūd attāluma izjūta un reakcijas spējas.	
Velosipēdu vadītājiem jāpārvietojas pa velosipēdu ceļu.	
Velosipēdam jābūt aprīkotam ar atstarotājiem un sarkanās gaismas lukturi.	

Turpini pildīt uzdevumu nākamajā lapaspusē!

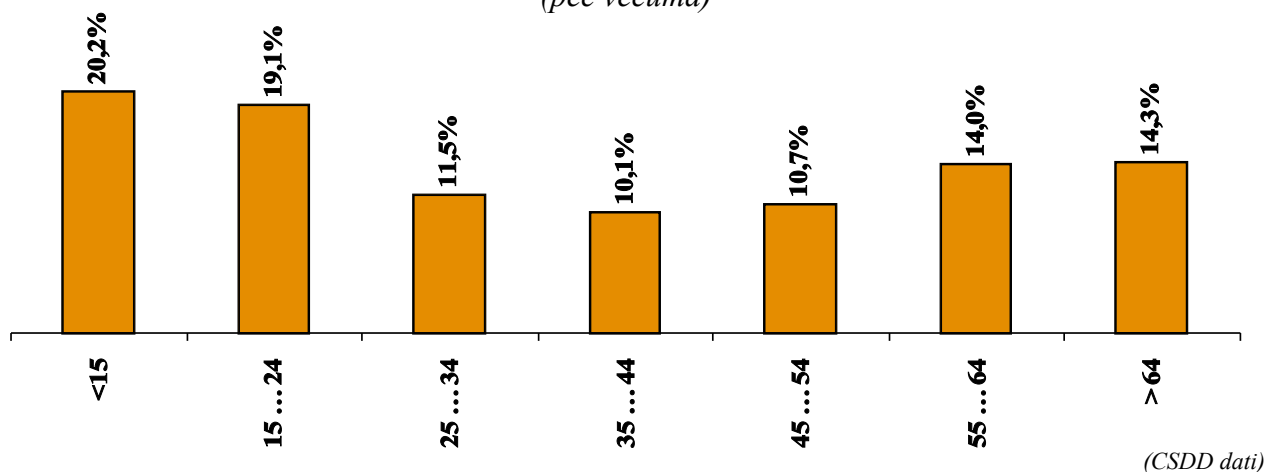
(Attēli: CODE Cyclo. L'attestation scolaire de securite routiere. Rousseau diffusion, 84. lpp.; Jalgrattaraamat. Tallinn, 2000. Maanteeamet Liiklusohutuse osakond.; Verkeersexamen. Veilig Verkeer Nederland, 1996.)

3. uzdevums. Uzraksti piecus argumentus par braukšanu ar velosipēdu un piecus argumentus pret braukšanu ar velosipēdu!

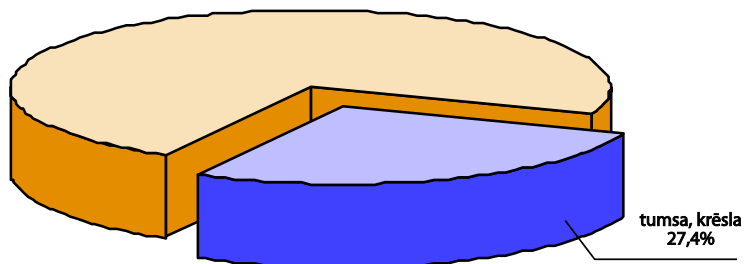
Par	Pret
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

4. uzdevums. Uzmanīgi aplūko diagrammas un atbilde uz jautājumiem!

2005. GADĀ CIETUŠO VELOSIPĒDISTU UN TO PASAŽIERU SADALĪJUMS
(pēc vecuma)

CEĻU SATIKSMES NEGADĪJUMOS CIETUŠO SKAITS
(pēc apgaismojuma)

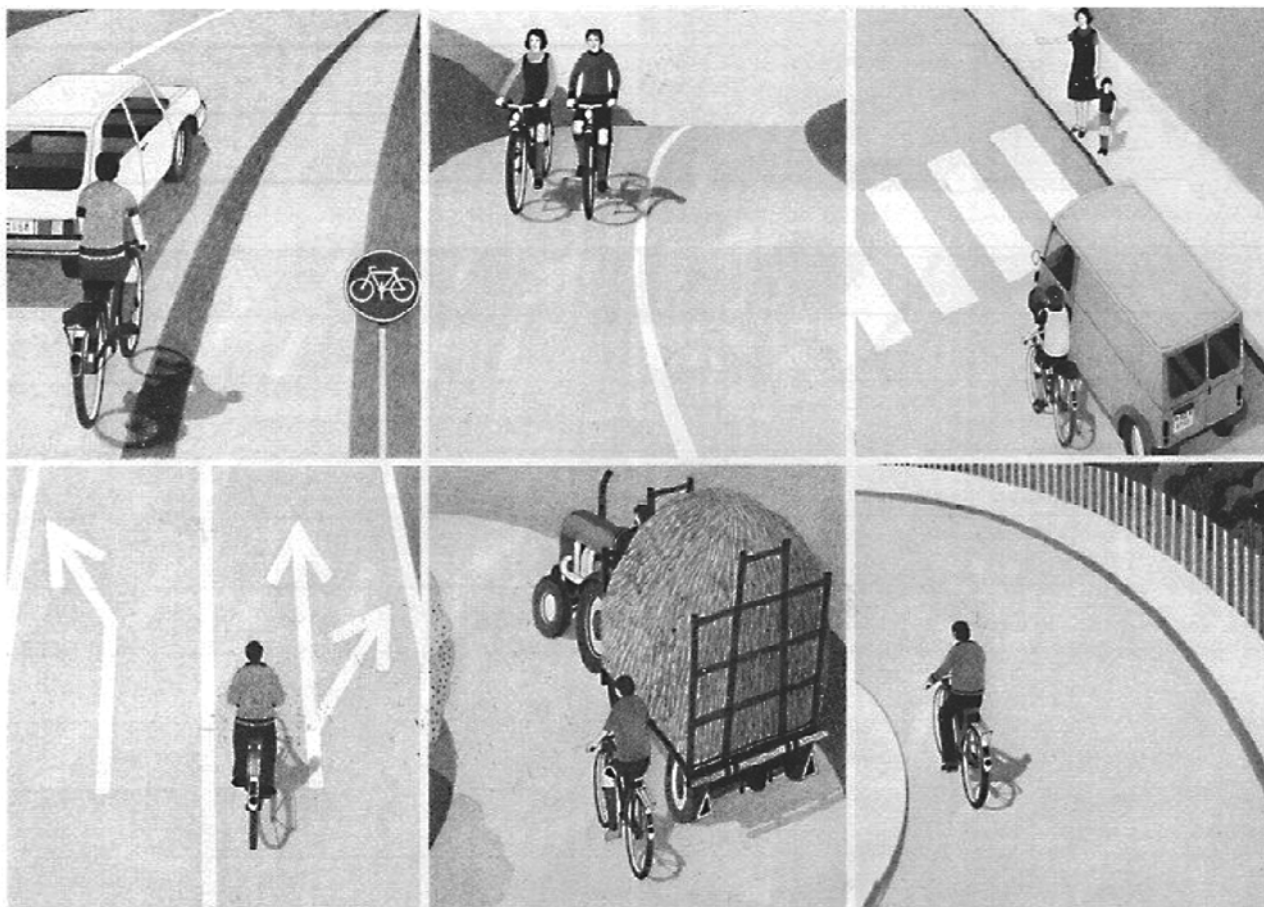
1. Kurā vecuma grupā ir vislielākais cietušo velosipēdistu skaits? Kā Tu to skaidrotu?

2. Kurā vecuma grupā ir vismazākais cietušo velosipēdistu skaits? Kā Tu to skaidrotu?

3. Kurā diennakts laikā ir visbīstamāk pārvietoties ar velosipēdu? Kāpēc?

4. Kas, Tavuprāt, jādara, lai izvairītos no negadījumiem, braucot ar velosipēdu?

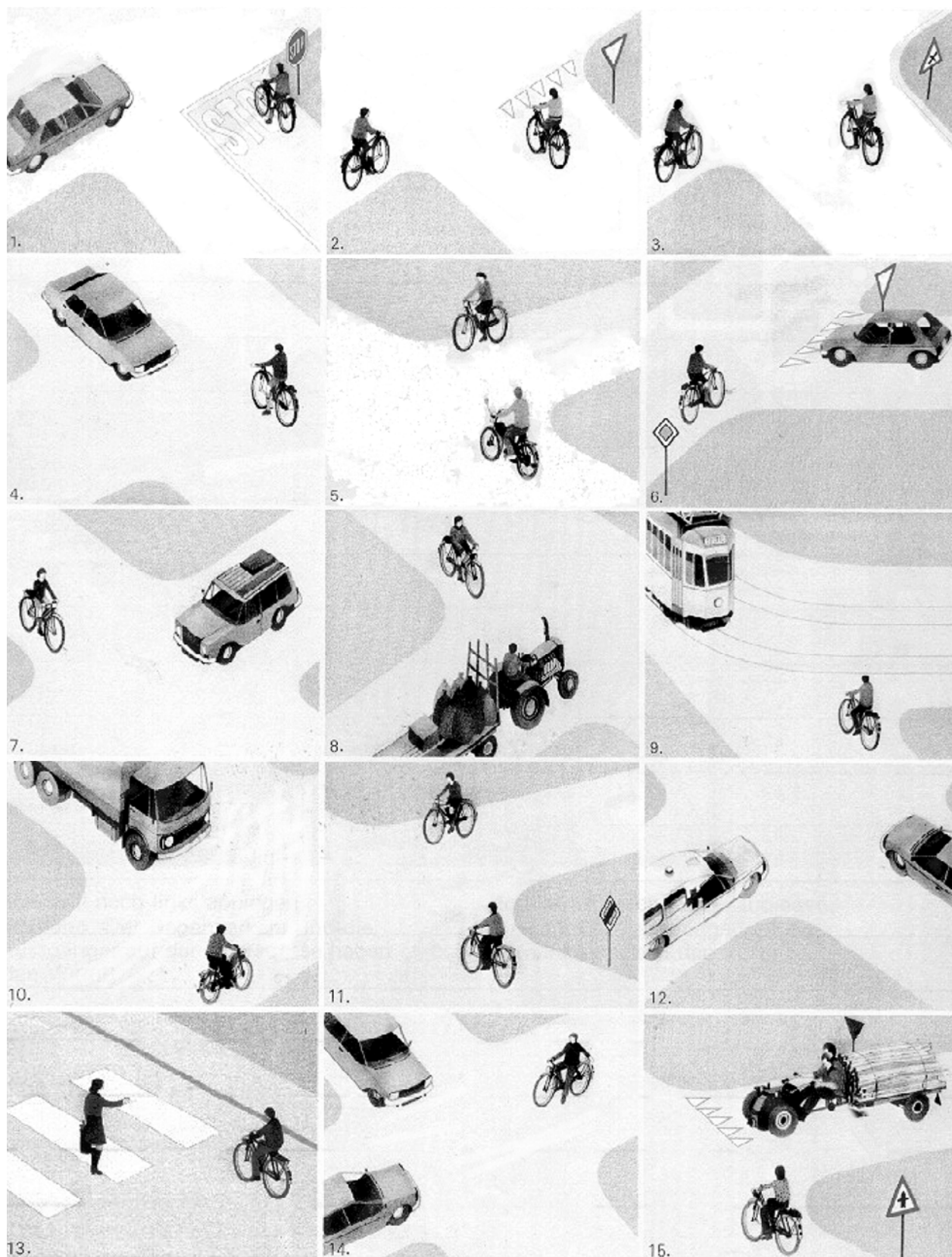
5. uzdevums. Aplūko zīmējumus un sameklē kļūdas! Uzraksti, kā Tu rīkotos!

(Attëls: *Strasse und verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991.*)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

6. uzdevums. Katrā attēlā apvelc to satiksmes dalībnieku, kuram ir priekšroka!
Salīdzini savas atbildes ar klasesbiedru rezultātiem!

(Attēls: Strasse und verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991.)

ОБЯЗАННОСТИ ВЕЛОСИПЕДИСТОВ И ОБЯЗАННОСТИ В ОСОБЫХ СЛУЧАЯХ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Обведи кружком правильный ответ! Обоснуй выбор этого ответа!

1. Велосипедисту и мопедисту запрещено ехать, не держась за руль.

Да / Нет

Обоснование: _____

2. Велосипедисту можно ехать, держась за другое транспортное средство.

Да / Нет

Обоснование: _____

3. Велосипедистам или водителям мопедов запрещено перевозить груз, который мешает управлять транспортным средством.

Да / Нет

Обоснование: _____

4. Велосипедисты могут ехать по дороге (по проезжей части), даже если около неё находится велосипедная дорожка.

Да / Нет

Обоснование: _____

2-е задание. Напиши обязанности транспортных средств оперативных служб!

ВИДЫ ПЕРЕКРЁСТКОВ И УСЛОВИЯ ИХ ПЕРЕСЕЧЕНИЯ

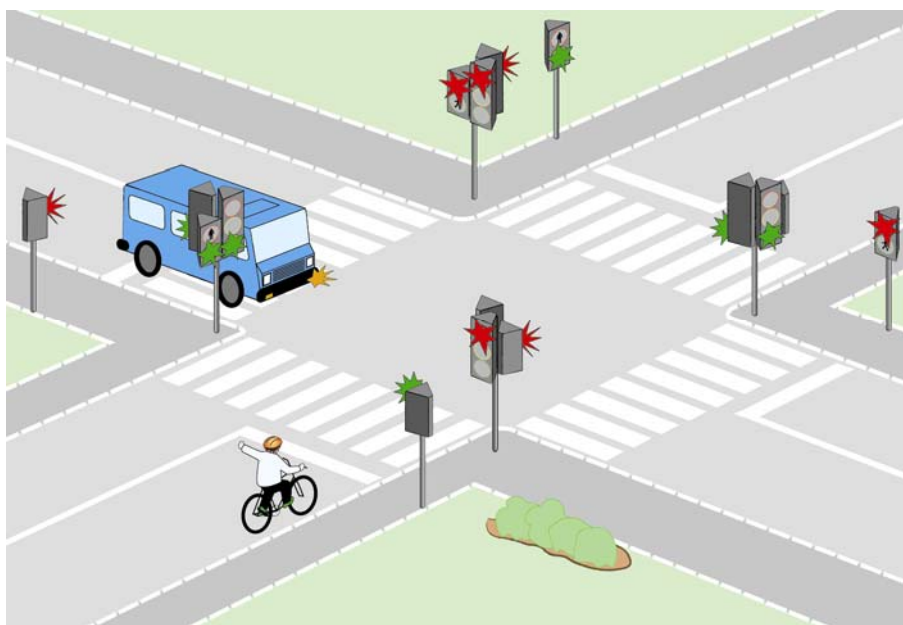
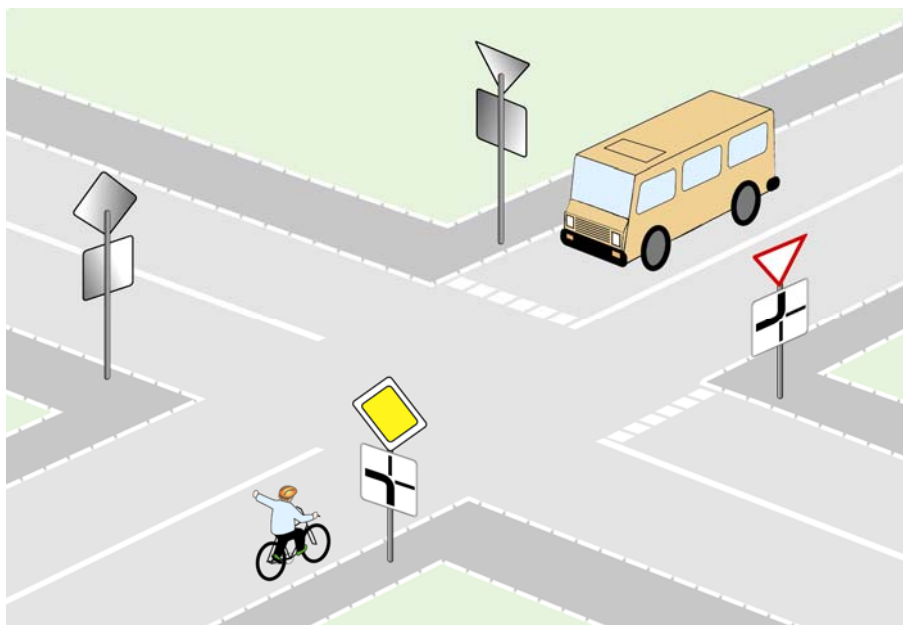
(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Рассмотрите рисунки и ответьте на вопросы!

1. Какой из перекрёстков регулируемый, какой – нерегулируемый? _____

2. От чего зависит это различие? _____

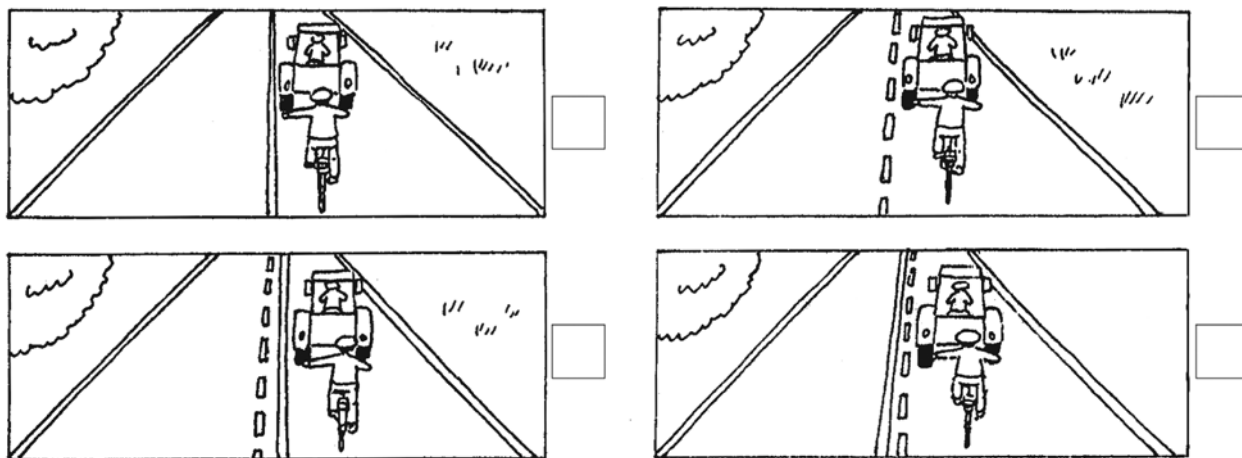
3. С помощью стрелок и цифр укажи, в какой последовательности каждый участник дорожного движения будет пересекать перекрёсток! _____

2-е задание. Используя данное описание, индивидуально или в группе сделай плакат, посвящённый перекрёсткам! С помощью родителей или учителя/учительницы найди какой-нибудь перекресток улиц или дорог (желательно вблизи школы или дома)! Во время презентации выполненной работы включи в свой рассказ ответы на данные вопросы! Поясни отражённую в плакате мысль и иллюстрации!

1. Нарисуй план выбранного перекрёстка!
2. Напиши названия пересекающихся здесь улиц!
3. Определи, равнозначные или неравнозначные дороги здесь пересекаются!
5. Пририсуй дорожные знаки, которые находятся на перекрёстке, и напиши, о чём они информируют!
6. Изучи, какой пассажирский общественный транспорт пересекает этот перекрёсток!
7. Изучи, насколько интенсивно дорожное движение на перекрёстке!
8. Легко или сложно пересекать этот перекрёсток пешеходам и велосипедистам? Свой ответ обоснуй!
9. Объясни, какие опасные ситуации могут возникнуть, если пешеходы будут неправильно переходить этот перекрёсток!
10. Предложи улучшения, чтобы повысить безопасность дорожного движения на перекрёстке!

3-е задание. В квадратиках поставь крестик (X), если маневр по обгону разрешён!

(Рисунок: H. Dorn, M. Hinkelman, N. Schwarzwald. Verkehrserziehung (3./4. schuljahr). Puchheim, 2002.)

4-е задание. Рассмотрите рисунки! Отметьте X, если разрешен обгон! Обоснуйте ответ!

☐ Да.
Почему?

☐ Нет.
Почему нет?

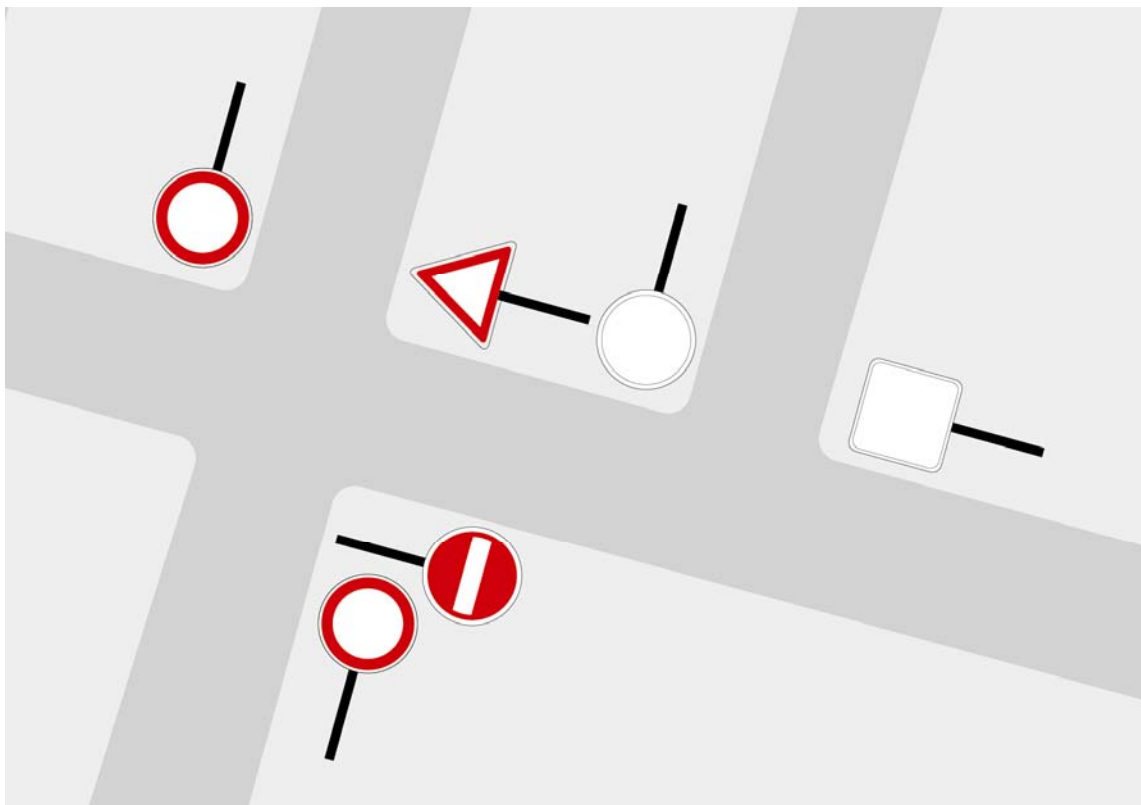

☐ Да.
Почему?

☐ Нет.
Почему нет?

(Фото: Strasse und Verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991., 45. стр.)

5-е задание. В двух пустых дорожных знаках нарисуйте пиктограммы так, чтобы изменился порядок проезда перекрёстка!

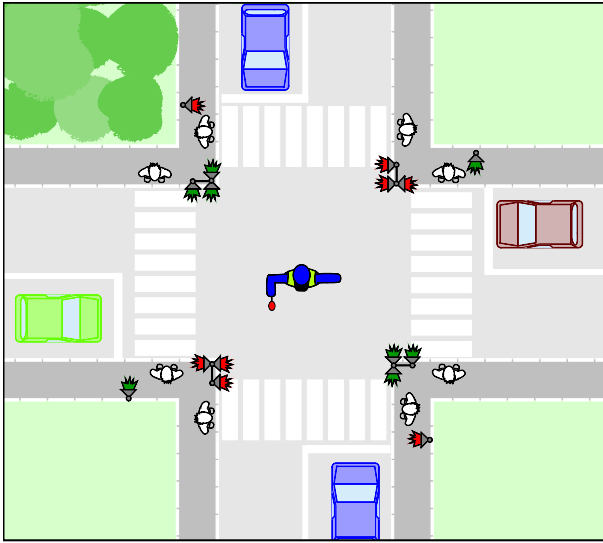
РЕГУЛИРОВКА ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ С ПОМОЩЬЮ ЖЕСТОВ РЕГУЛИРОВЩИКА

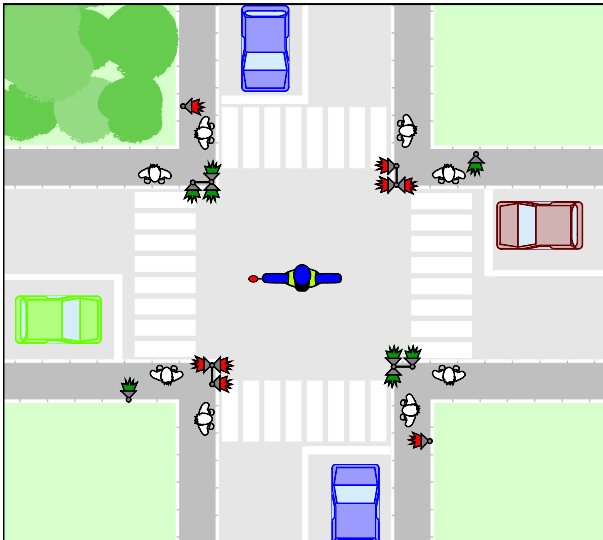
(примеры заданий для школьников)

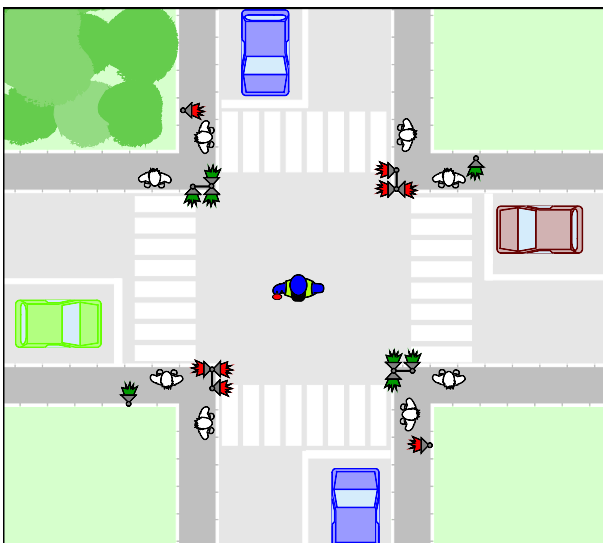
1-е задание. Каждое утверждение имеет один неправильный ответ. Зачеркни его!

1. В Латвии дорожное движение регулируется
 - А светофорами.
 - В прокуратурой.
 - С регулировщиками дорожного движения.
2. Чтобы привлечь внимание участников дорожного движения, регулировщик дорожного движения может
 - А использовать жезл.
 - В свистеть в свисток.
 - С махать красными флажками.
3. Если руки регулировщика вытянуты в стороны или опущены, то со стороны его левого и правого бока
 - А пешеходам разрешено переходить проезжую часть.
 - В трамваи могут ехать прямо.
 - С автомашины могут ехать слева от него.
4. Если рука регулировщика поднята вверх
 - А переходам запрещено переходить проезжую часть.
 - В запрещено ехать транспортным средствам.
 - С разрешено ехать только трамваям.
5. Если регулировщик запрещает ехать, водитель должен остановить транспортное средство
 - А перед стоп-линией.
 - В в таком месте, чтобы не мешать движению других транспортных средств.
 - С за стоп-линией.

2-е задание. *Рассмотри рисунки! Нарисуй стрелки направления движения, в котором можно ехать (идти), для тех участников движения, которым жест регулировщика разрешает движение. Не забудь, что некоторым водителям разрешается ехать не только в одном направлении!*

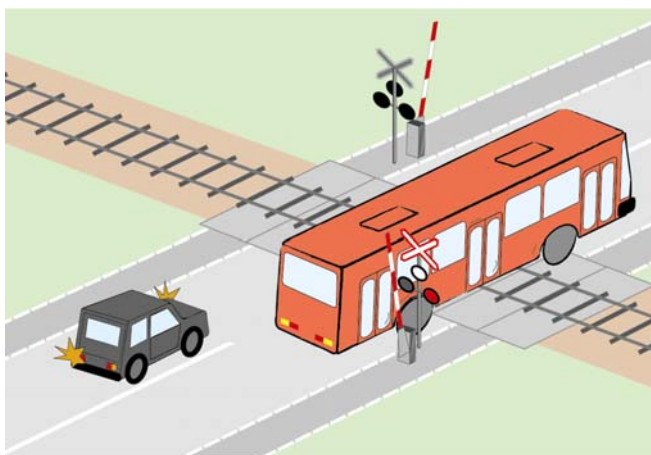
ПЕРЕСЕЧЕНИЕ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНЫХ ПЕРЕЕЗДОВ

(примеры заданий для школьников)

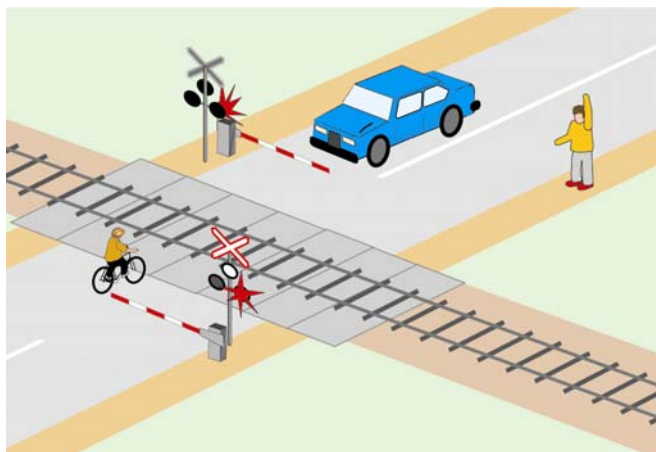
1-е задание. Внимательно прочитай утверждения и крестиком (X) отметь правильные ответы! Обоснуй выбор!

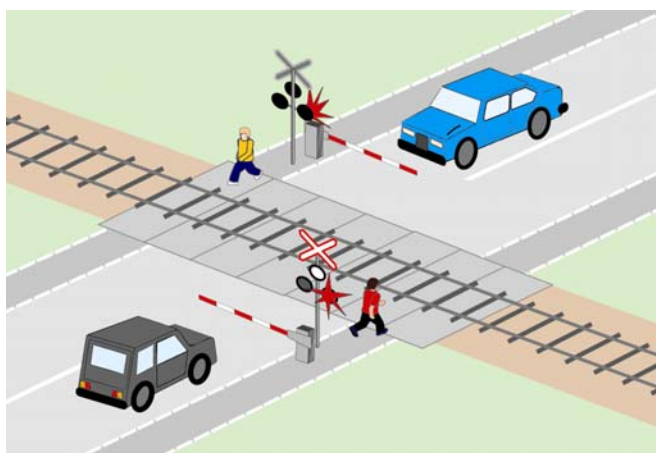
Утверждение	Правильно	Неправильно	Обоснование
1. При пересечении железнодорожного переезда водитель не обязан уступать дорогу приближающемуся поезду.			
2. Запрещено выезжать на переезд, если шлагбаум начинает закрываться.			
3. Если на переезде находится попавший в аварию автомобиль, другие водители должны помочь освободить от него проезжую часть.			
4. Железнодорожную колею (рельсы) можно пересекать в любом месте.			
5. В особых случаях водитель может открыть шлагбаум или объехать его.			

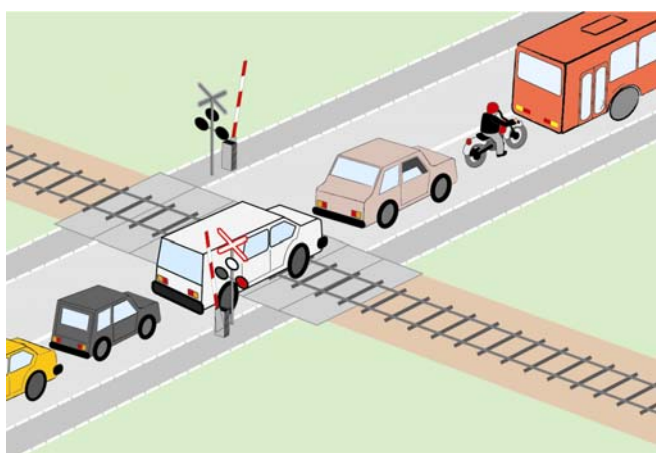
2-е задание. Рассмотрй рисунки! Найди нарушения правил дорожного движения! Запиши их и поясни, как нужно было бы действовать правильно!

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

3-е задание. Составь небольшой рассказ о значении безопасности дорожного движения при пересечении железнодорожного переезда! Придумай название для рассказа!

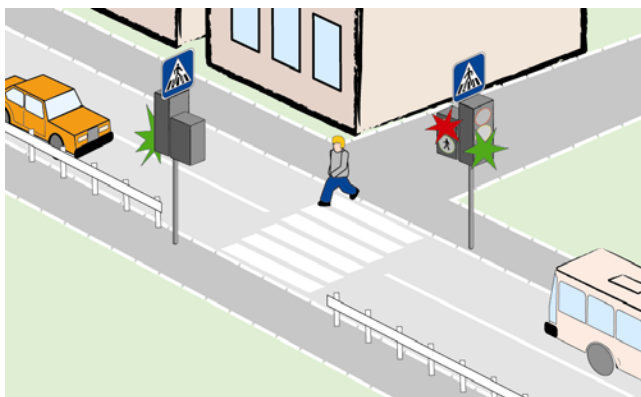
ПЕШЕХОДНЫЕ ПЕРЕХОДЫ И ОСТАНОВКИ ОБЩЕСТВЕННОГО ПАССАЖИРСКОГО ТРАНСПОРТА

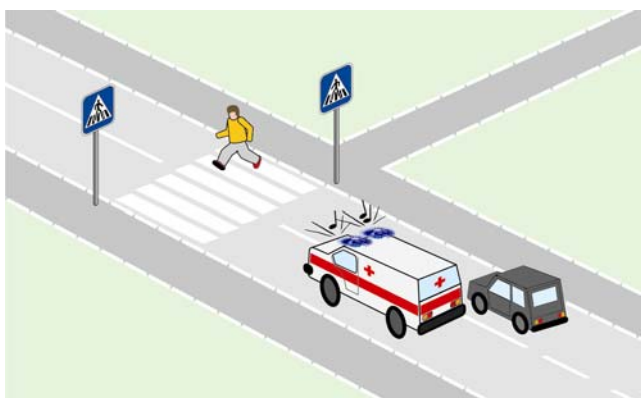
(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Заполни таблицу!

Вопросы	Ответы
1. Как должен действовать водитель, приближаясь к нерегулируемому пешеходному переходу?	
2. Кто имеет приоритет на нерегулируемом пешеходном переходе?	
3. В каких случаях водитель должен дать пешеходам возможность закончить пересечение проезжей части?	
4. В каких случаях запрещено наезжать на пешеходный переход?	
5. Как должен действовать водитель, приближаясь к трамвайной остановке?	

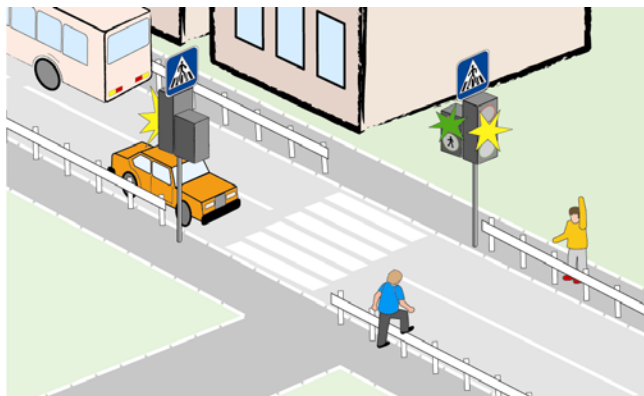
2-е задание. Рассмотрите рисунки! Найди нарушения правил дорожного движения! Запиши их и поясни, как нужно было бы действовать правильно!

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

3-е задание. Прочитай текст и ответь на вопросы!

Айя вечером возвращалась с работы. До дома было недалеко – оставалось только пересечь пешеходный переход. Перед пешеходным переходом Айя остановилась и, так как светофора на переходе не было, внимательно осмотрелась, чтобы убедиться, что вблизи нет приближающихся транспортных средств. Автомобилей поблизости не было видно, поэтому женщина смело пошла по пешеходному переходу. Вдруг мимо пронёсся мотоцикл – Айя едва-едва успела увернуться от него.

1. Были ли в этом случае нарушены правила дорожного движения? Ответ обоснуй!

2. Кто нарушил правила?

3. Как бы Ты действовал/а на месте Айи?

4. Как бы Ты действовал/а на месте водителя мотоцикла?

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

5. Что нужно было бы сделать, чтобы избежать таких ситуаций?

4-е задание. *Выполни то, что требуется в задании!*

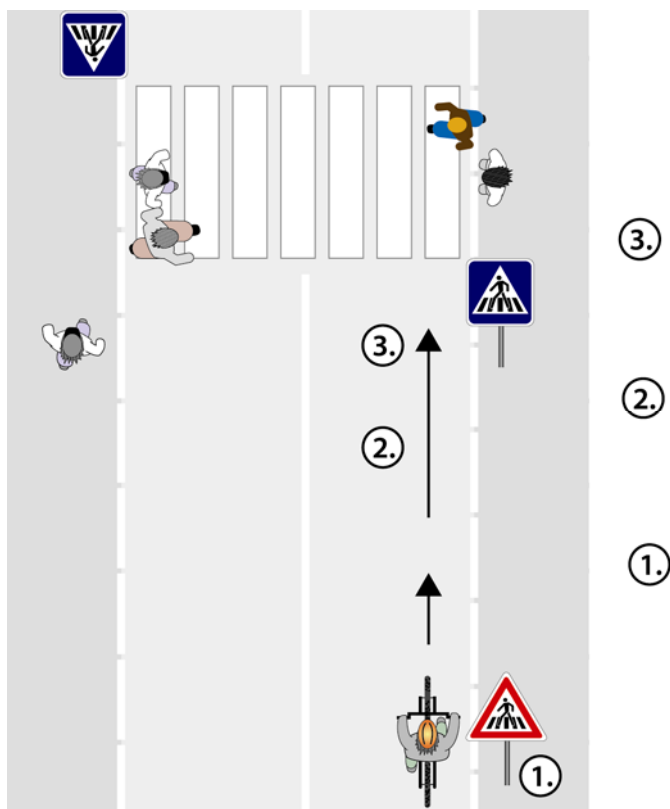
Поясни данные дорожные знаки!

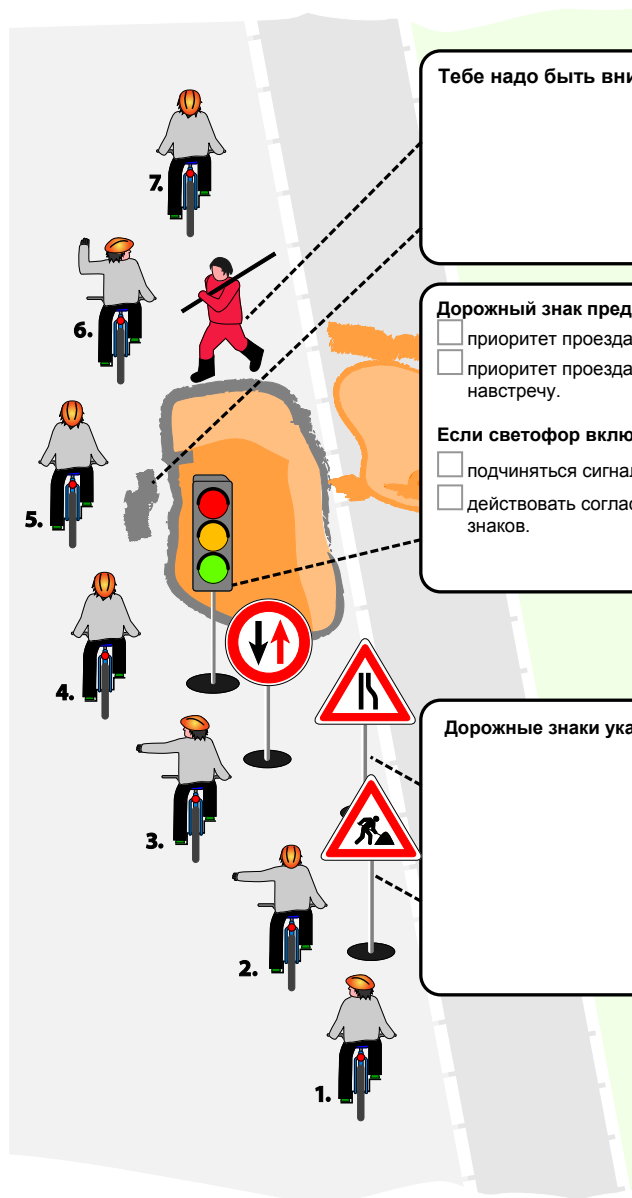
50 m

Я приближаюсь к пешеходному переходу и действую таким образом:

5-е задание. Велосипедист хочет объехать препятствие. Опиши действия велосипедиста, поясняя каждое из них! Ответ на вопросы и запиши их справа от рисунка!

- 7.
- 6.
- 5.
- 4.
- 3.
- 2.
- 1.

Тебе надо быть внимательным/ой:

Дорожный знак предписывает велосипедисту:

- ☐ приоритет проезда для тебя.
- ☐ приоритет проезда для едущего тебе навстречу.

Если светофор включён, велосипедист должен:

- ☐ подчиняться сигналам светофора.
- ☐ действовать согласно указаниям дорожных знаков.

Дорожные знаки указывают:

ОБОРУДОВАНИЕ ВНЕШНЕГО ОСВЕЩЕНИЯ ВЕЛОСИПЕДА

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. *Рассмотри рисунок! Поясни, почему необходимы указанные световозвращатели!*

2-е задание. *Обведи кружком букву около правильного ответа! (В каждом примере только один правильный ответ!)*

1. Световозвращатели у велосипеда спереди должны быть
 - А белые и красные.
 - В только белые.
 - С красные и жёлтые.
2. Световозвращатели у велосипеда сзади должны быть
 - А красные и жёлтые.
 - В красные.
 - С любого цвета.
3. Световозвращатели у велосипеда по бокам должны быть
 - А оранжевые и жёлтые.
 - В любого цвета.
 - С световозвращателей быть не должно.
4. Световозвращатели на педалях велосипеда должны быть
 - А один оранжевый, а другой красный.
 - В любого цвета.
 - С оранжевые или жёлтые.
5. Световозвращатель у велосипедного прицепа сзади должен быть
 - А красный.
 - В белый.
 - С красный и белый.

3-е задание. *Напиши рассказ "Как освещение на велосипеде может меня защитить"!*

ПЕРЕВОЗКА ПассаЖИРОВ И ГРУЗОВ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Внимательно прочитай утверждения и крестиком (X) отметь правильные ответы! Свой выбор обоснуй!

Утверждение	Правильно	Неправильно	Обоснование
1. На велосипеде нельзя перевозить грузы.			
2. Пассажиrom на велосипеде может быть ребёнок в возрасте до шести лет.			
3. Перевозить пассажиров разрешено только совершеннолетним лицам.			
4. Везти на велосипеде пассажиров разрешено только тогда, когда оборудованы дополнительные сиденья с надёжными подножками для опоры ног.			
5. Чтобы перевозить груз, его следует закрепить на багажнике или хорошо прикрепить к раме.			

2-е задание. Рассмотрите рисунки! Напишите, какие правила нарушили велосипедисты!

(Рисунок: Strasse und verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991., 42., 43 стр.)

МАНЕВР ЛЕВОГО ПОВОРОТА ДЛЯ ВЕЛОСИПЕДИСТОВ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Ответ на вопросы!

1. Как нужно действовать велосипедисту, чтобы можно было повернуть налево или развернуться для езды в противоположном направлении вне перекрёстка?

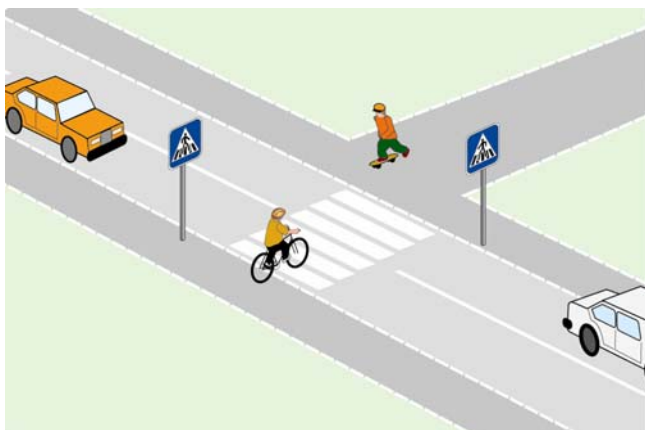
2. Как велосипедисту проехать место пересечения проезжих частей, поворачивая налево?

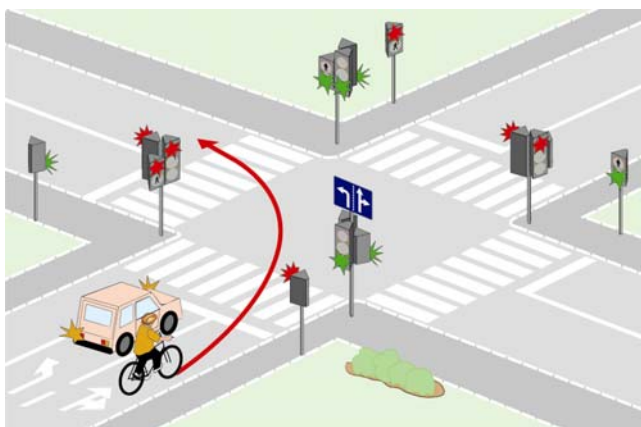
3. Можно ли велосипедисту пересекать перекрёсток по пешеходному переходу?

4. Почему, когда едешь на велосипеде, нужно быть в одежде ярких цветов и со световозвращателями?

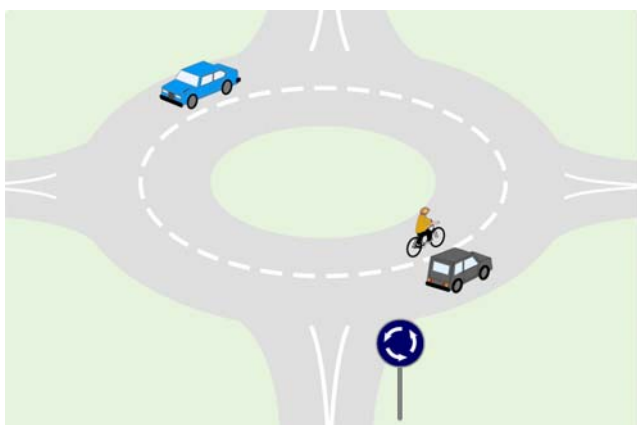
5. Можно ли велосипедисту ехать по дороге, если рядом с ней находится велосипедная дорожка?

2-е задание. *Рассмотри рисунки! Найди нарушения правил дорожного движения! Запиши их и поясни, как нужно было бы действовать правильно!*

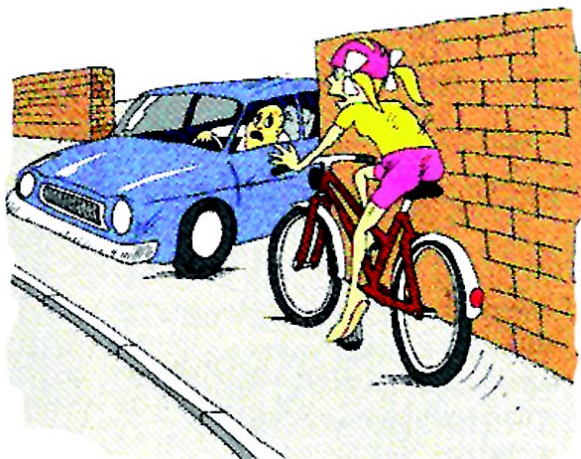

БЕЗОПАСНОСТЬ ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ ДЛЯ ВЕЛОСИПЕДИСТОВ

(примеры заданий для школьников)

1-е задание. Рассмотрй рисунок! В какую опасную ситуацию попала велосипедистка? Нарисуй или опиши ещё пять опасных ситуаций, в которые может попасть велосипедист!

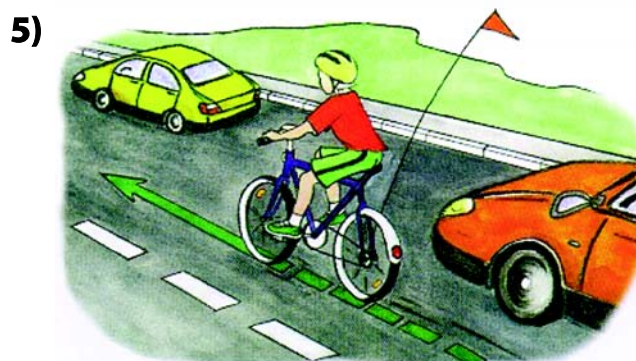
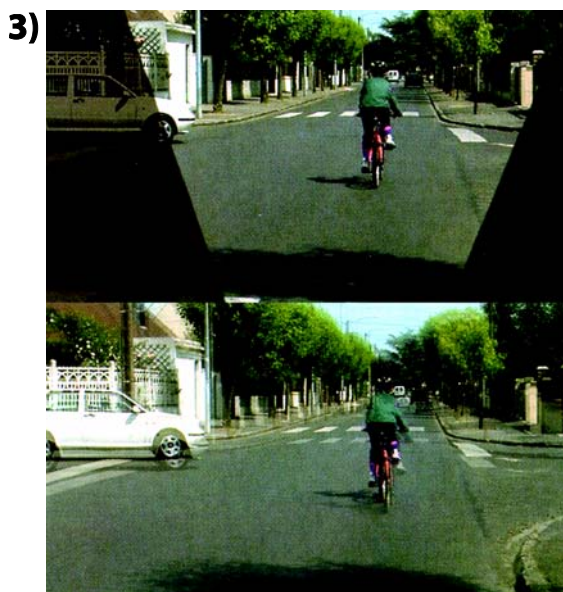
(Рисунок: Velosiped i daroga. 2004., 10. стр.)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

2-е задание. Изучи рисунки и фотографии! Цифры около них впиши в таблицу напротив соответствующих утверждений!

Утверждение	Цифра
Объезд нескольких стоящих на краю дороги препятствий особенно опасен.	
Важно, чтобы велосипедист ехал не около большого транспортного средства, а немного позади: водитель может не заметить едущего около него велосипедиста.	
Под влиянием опьяняющих, одурманивающих средств пропадает ощущение расстояния /чувство дистанции/ и способность быстро реагировать – снижается реакция.	
Велосипедисты должны передвигаться по велосипедным дорожкам.	
Велосипеды должны быть оборудованы световозвращателями.	

Продолжай выполнять задание на следующей странице!

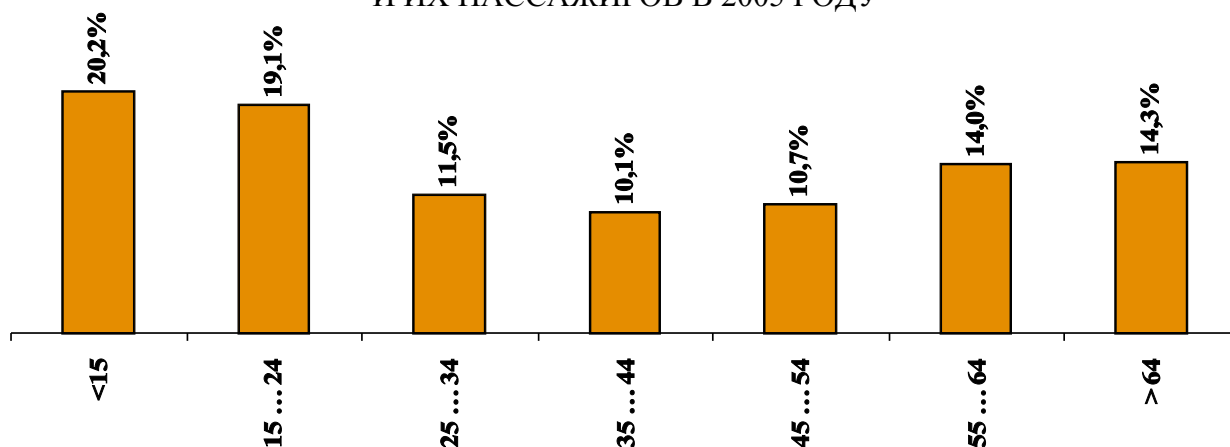
(Рисунок, фото: CODE Cyclo. L'attestation scolaire de securite routiere. Rousseau diffusion, 84. cмp.; Jalgrattaraamat. Tallinn, 2000. Maanteeamet Liiklusohutuse osakond.; Verkeersexamen. Veilig Verkeer Nederland, 1996.)

3-е задание. Напиши пять аргументов за езду на велосипеде и пять аргументов против езды на велосипеде!

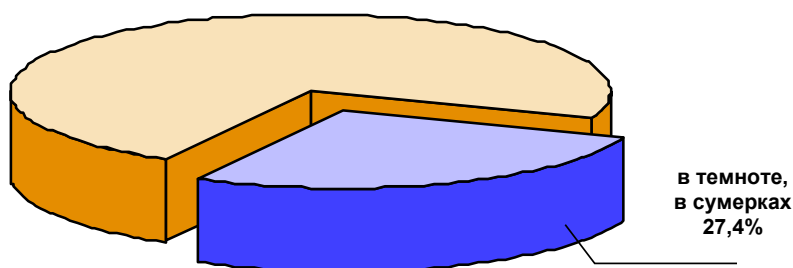
За	Против
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

4-е задание. Внимательно рассмотри диаграммы и ответь на вопросы!

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ВОЗРАСТУ ПОСТРАДАВШИХ ВЕЛОСИПЕДИСТОВ
И ИХ ПассаЖИРОВ В 2005 ГОДУ

ПРОЦЕНТНОЕ СООТНОШЕНИЕ ПОСТРАДАВШИХ
В НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЯХ НА ДОРОГАХ
(в зависимости от освещённости дорог)

(Данные CSDD – Дирекции безопасности дорожного движения)

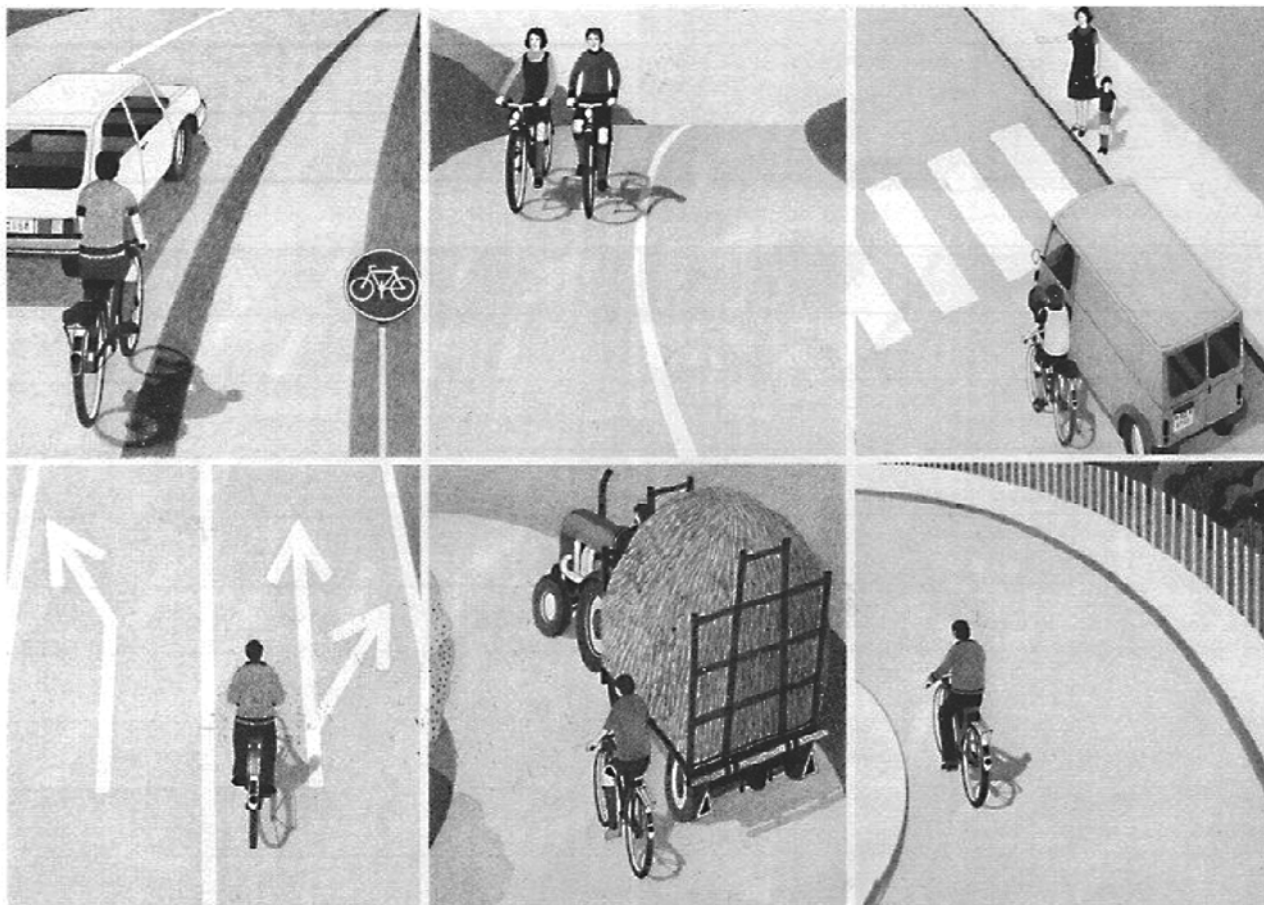
1. В какой возрастной группе самое большое число пострадавших велосипедистов?
Как бы Ты это объяснил/а?

2. В какой возрастной группе наименьшее число пострадавших велосипедистов?
Как бы Ты это объяснил/а?

3. В какое время суток опаснее всего передвигаться на велосипеде? Почему?

4. Что, по Твоему мнению, нужно делать, чтобы избежать несчастных случаев при езде на велосипеде?

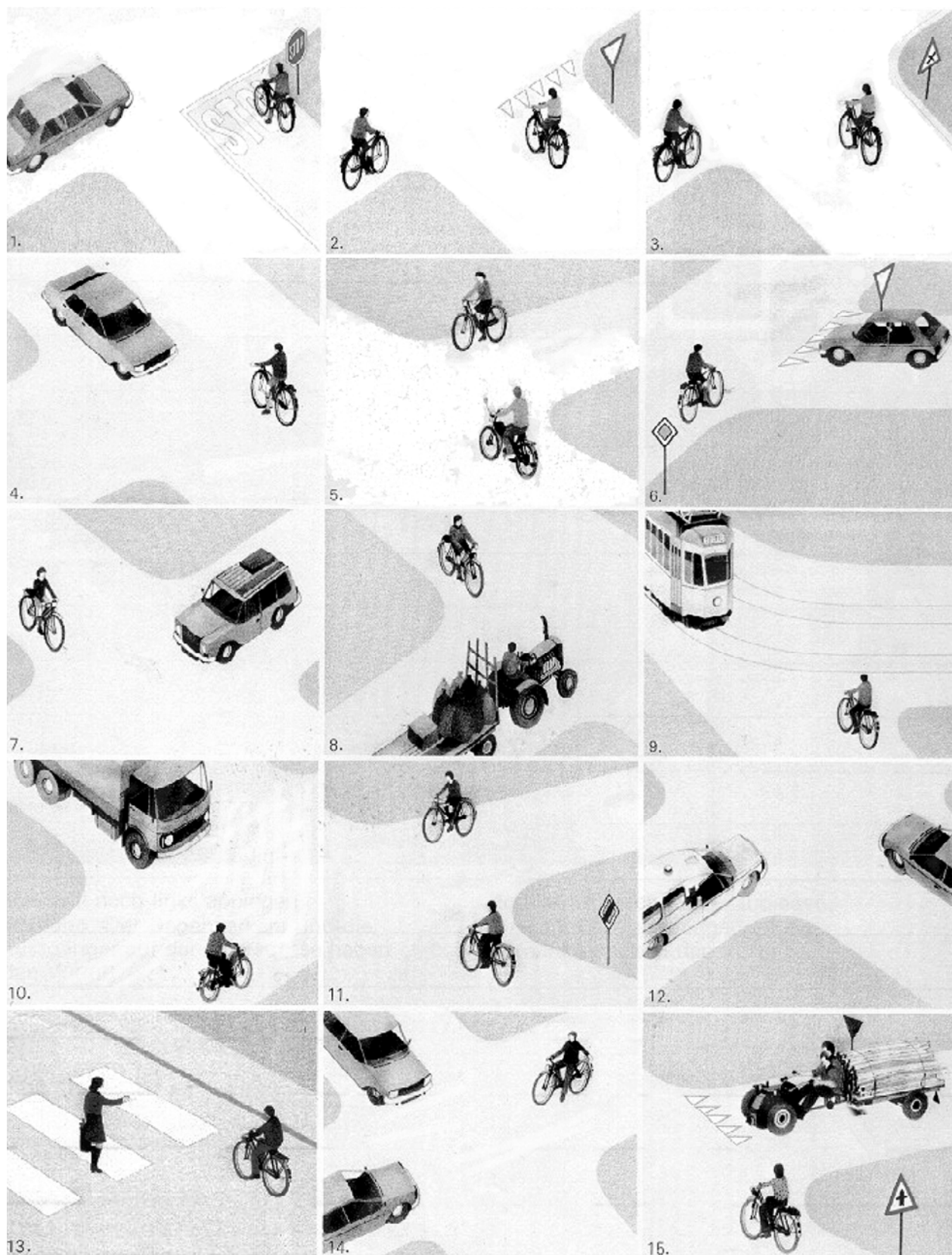
5-е задание. *Рассмотри рисунки и найди ошибки – нарушение правил дорожного движения! Напиши, как бы действовал/а Ты!*

(Рисунок: *Strasse und verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991.*)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

6-е задание. Обведи на каждом рисунке того участника дорожного движения, которому принадлежит приоритет в движении! Сравни свои ответы с ответами одноклассников!

(Рисунок: *Strasse und verkehr 2. Staatlicher Lehrmittelverlag Bern, 1991.*)